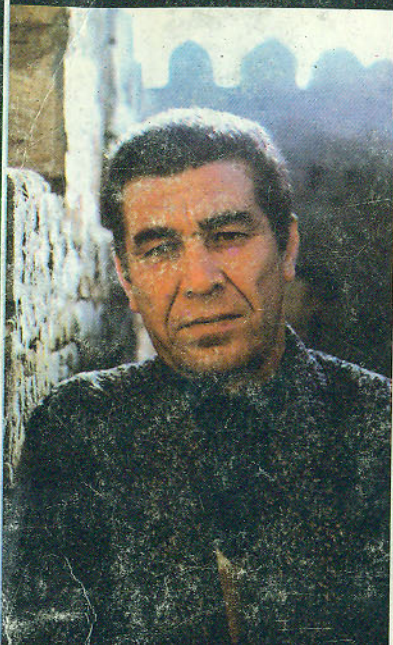

Əlisəmid Kür
"QAN-TƏR İÇİNDƏ"

Sponsor:

KÜR-XƏZƏR
Xeyriyyə Cəmiyyəti

AZƏRNƏŞR

QAN-TƏR İÇİNDƏ

ƏLİSƏMİD KÜR

ƏLİSƏMİD KÜR

QAN-TƏR İÇİNDƏ

Dahi
Səhriyayın
yaşadığı

Hadli
gəzətilib. qardaşıma

Q. Samik
30.03.2003.

Əlisəmid Kür

Qan-tər içində

“Azərənəşr”

Bakı-2000

Редактор: Адил ШИРИН
Рәссам: Фикрәт ӘЛИОҒЛУ

Әлисәмид КҮР

“Ған-тәр ичиндә...” (Ше’рләр)

Бакы: “Азәрнәшр” ин грифи илә чап олунуб. 2000. 160 сәһ.

Азәрбајҗанын бәнзәрсиз шаири Әлисәмид Күр “Рәнкли кәл-кәләр” вә “Кентавр” адлы китабларындан сонра охучуларын кө-рүшүнә “Ған-тәр ичиндә...” кәлиб.

Инсан вә заман проблеми, илк бахышда ади көрүнән һәјат һа-дисәләринә жүксәк поетик бахыш, дүнианын тәкрарсыз рәнклә-рини өз “поезија күзкүсү”ндә әкс етдирмәк бачарығы, “дәрдин архасынча дәрдиала чапан” шаирин нараһат, кешмәкешли өмүр јолундан хәбәр верир.

Әлисәмид Күр поезијасы илә даһа јахындан таныш олмағ ис-тәјирсәнсә, әзиз охучу, ону бирнәфәсә јох, нәфәс дәрә-дәрә оху-малысан. Бујур, бу китаб, бу да Сән!

Әлисәмид КҮР

“Ған-тәр ичиндә...” (Ше’рләр)

Бакы: “Азәрнәшр” ин грифи илә чап олунуб. 2000. 160 сәһ

Азәрбајҗанын бәнзәрсиз сәири Әлисәмид Күр “Рәнгли көлгәләр” вә “Кентавр” адлы китабларын сонра охучуларын көрүшүнә “Ған-тәр ичиндә...” гәлиб.

Инсан вә заман проблемі, илк бахышда ади көрүнән һәјат һа-дисәлә-ринә жүксәк поетик бахыш, дүнианын тәкрарсыз рәнгләрini өз “поезија күзгүсү”ндә әкс етдирмәк бачарығы, “дәрдин архасынча дәрдиала чапан” шаирин нараһат, кешмәкешли өмүр јолундан хәбәр верир.

Әлисәмид Күр поезијасы илә даһа јахындан таныш олмағ истәјирсән-сә, әзиз охучу, ону бирнәфәсә јох, нәфәс дәрә-дәрә охумалысан. Бу-јур, бу китаб, бу да Сән!

ДӘНСИЗ ДӘЈИРМАН ДАШЛАРЫ

Фырланыр дәјирман дашы
Бахырам, башым фырланыр.
Фырланыр дүнја башыма
Торпағым, дашым фырланыр.

Сачы-сағталы ағармыш
Сығал чөкмә алт дашына,
үст дашына.
Ун әләнмир үст-башына.
Дәнсиз дәјирман дашлары
гәм әләјир,
дәрд үјүдүр өмрүн ғышына.

Бу чәрхи-дөвран дашлары
Дәјир, бир-биринә дәјир.
Дәнсиз дәјирман дашлары
Јејир, бир-бирини јејир.

Ачды дәјирман дашлары
Дән көзләјир әввәл-ахыр.
Танры динмир, Танры сусуб
Чөрәјимиз дашдан чыхыр.

DƏNSİZ DƏYİRMAN DAŞLARI

Fırlanır dəyirman daşı
Baxıram, başım fırlanır.
Fırlanır dünya başıma
Torpağım, daşım fırlanır.

Saçı-saqqalı ağarmış
Sığal çəkmə alt daşına,
üst daşına.

Un ələnmir üst-başına.
Dənsiz dəyirman daşları
qəm ələyir,
dərd üyüdür ömrün qışına.

Bu çərxi-dövrən daşları
Dəyir, bir-birinə dəyir.
Dənsiz dəyirman daşları
Yeyir, bir-birini yeyir.

Acdı dəyirman daşları
Dən gözləyir əvvəl-axır.
Tanrı dinmir, Tanrı susub
Çörəyimiz daşdan çıxır.

ТАХТА ГАПЫ, ДӘМИР ГАПЫ

Дәрд дәйдү тахта гапымы
Тез дуруб гапыны ачдым.
Салам вердим, әл тутмадым
Јахшыча бир сүфрә ачдым.

— Кеч кәлмисән, дәрд гардашым,
Кәл сәнин пажыннан јејәк.
Гол-бојун олаг сәнинлә,
Лап охујаг, маһны дејәк.

Ичмәјә бир шеј тапылар
Кеч отур јухары башда.
Өмрүн баһары тез кечди
Кәлиб чыхмысан бу ғышда.

Кејмисән дәмир чарығы,
Минмисән дәмир атыны.
Дәрд, сәнә дәрд көстәрәчәм
Дөјәчәм дәмир гапыны.

ТАХТА QAPI, DƏMİR QAPI

Dərd döydü taxta qapımı
Tez durub qapını açdım.
Salam verdim, əl tutmadım
Yaxşıca bir süfrə açdım.

— Gec gəlmisən, dərd qardaşım,
Gəl sənəin payınnan yeyək.
Qol-boyun olaq sənəinlə,
Lap oxuyaq, mahnı deyək.

İçməyə bir şey tapılar
Keç otur yuxarı başda.
Ömrün baharı tez keçdi
Gəlib çıxmısan bu qışda.

Geymisən dəmir çarığı,
Minmisən dəmir atını.
Dərd, sənə dərd göstərəcəm
Döyəcəm dəmir qapını.

Нечә ки фәләк гарғыыр
 Һөкм едир залым олмаға,
 Јүз әли ғылынчлы һазыр
 Бир бөнөвшә бојну вурмаға.

Нечә ки чанындан безир
 Һәр ашиг һагдан кечмәјә,
 Мин әли чырағлы кәзир
 Ешг јолунда гурбан кетмәјә.

Нечә ки сөз мејданы дар
 Умуд ғалыр анд ичмәјә,
 Милјон әлијалын гул вар
 Мин јол өлүмдән кечмәјә.

Јүз әли ғылынчлы һазыр...
 Мин әли чырағлы кәзир...
 Милјон әлијалын гул вар.
 Нечә ки Танры да дөзүр.

Neçə ki fələk qarğıyır
 Hökm edir zalım olmağa,
 Yüz əli qılınclı hazır
 Bir bənövşə boynu vurmağa.

Neçə ki canından bezir
 Hər aşiq haqdan keçməyə,
 Min əli çıraqlı gözür
 Eşq yolunda qurban getməyə.

Neçə ki söz meydanı dar
 Umud qalır and içməyə,
 Milyon əliyalın qul var
 Min yol ölүmdən keçməyə.

Yüz əli qılınclı hazır...
 Min əli çıraqlı gözür...
 Milyon əliyalın qul var.
 Neçə ki Tanrı da dözüür.

ХӘНЧӘР ЧӘКСӘН ТАМАҢЫНА

Дуз басыб дәрл ярасына
Чыхарсан мәрд арасына.
Әйиләрсән ағрысына,
Диз чөкәрсән күнаһына.

Шаһ оғлу шаһ олсан белә
Нәфсин варса гулсан елә.
Башындан тач дүшмәз јерә
Хәнчәр чәксән тамаһына.

... Нә бахырсан хана, бәјә
Кеч дә олса кәл төвбәјә,
Дизин-дизин дур нөвбәјә, —
Гој хош кетсин Аллаһына!

XƏNCƏR ÇƏKSƏN TAMAHINA

Duz basıb dərd yarasına
Çıxarsan mərd arasına.
Əyilərsən ağrısına,
Diz çökərsən günahına.

Şah oğlu şah olsan belə
Nəfsin varsa qulsan elə.
Başından tac düşməz yerə
Xəncər çəksən tamahına.

... Nə baxırsan xana, bəyə
Gec də olsa gəl tövbəyə,
Dizin-dizin dur növbəyə, —
Qoy xoş getsin Allahına!

АТАМЫН АЈАГЛАРЫ

Һара кетдим дара дүшдүм
 Атамын ајаглары сүрүндү архамча.
 Инди
 атамын ајаглары Сибирди —
 Өзү кими ајаглары да јухусуз...
 Үз сүртдүм ајагларына,
 Гәлпә кизилтисиндән
 диксинди гулагларым.
 Чәлији ајагларына башдашы Атам!
 Сәчдәнә кәлдим,
 Ајагларыны суја гој,
 Дирилик сују кими
 ајағынын сујуну ичим,
 Атам, ој!
 Әлимдән нә кәлир даһа
 Ајагларымы верим, јери, Атам!
 Лајлај атам, ајагларына лајлај!
 Ајаглары јухусуз,
 әлләри ојаг,
 үрәји диндири
 Пир Атам!

1998

ATAMIN AYAQLARI

Hara getdim dara düşdüm
 Atamın ayaqları süründü arxamca.
 İndi
 atamın ayaqları Sibirdi —
 Özü kimi ayaqları da yuxusuz...
 Üz sürtdüm ayaqlarına,
 Qəlpə giziltisindən
 diksindi qulaqlarım.
 Çəliyi ayaqlarına başdaşı Atam!
 Səcdənə gəldim,
 Ayaqlarını suya qoy,
 Dirilik suyu kimi
 ayağının suyunu içim,
 Atam, oy!
 Əlimdən nə gəlir daha
 Ayaqlarımı verim, yeri, Atam!
 Laylay atam, ayaqlarına laylay!
 Ayaqları yuxusuz,
 əlləri oyaq,
 ürəyi dipdiri
 Pir Atam!

1998

Тәнһажам жалузак кими,
 Жәр һарда дүшдүм овсуна.
 Ғызмар сәһра истисиндә
 Чыхмышам көлкә овуна.
 ...Ов нәди, чан һајындајам,
 Бурда јашамағ әбәсди.
 Бир азча нәфәс дәрмәјә
 Өз көлкәм өзүмә бәсди.

2000

Тәнһайам yalquzaq kimi,
 Gör harda düşdüm ovsuna.
 Qızmar səhra istisində
 Çıxmışam kölgə ovuna.

...Ov nәdi, can һајындајам,
 Burda yaşamaq әbәsdi.
 Bir azca nәfәs dәrmәyә
 Öz kölgәм өзүмә bәsdi.

2000

Сусуз сәһра...
 Сәссиз сәһәр...
 Сусузлугдан сәсим солуб,
 Сәһралыгда бүтүн сулар мүгәддәсди —
 Сән јохсан ки
 ағлајасан;
 Көз јашыны ичсәм сәнин
 мәнә бәсди!
 Сәсини ичинә чәкиб сәһра.
 Инди чә күнәш доғулачаг
 сәһра бойда.
 Сәссизлик...
 Сәнсизлик...
 Сәнсиз сусамышам сәһрада.

1985

Cusuz səhra...
 Səssiz səhər...
 Susuzluqdan səsim solub,
 Səhralıqda bütün sular müqəddəsdı —
 Sən yoxsan ki
 ağlayasan;
 Göz yaşını içsəm sənin
 mənə bəsdı!
 Səsinı içinə çəkib səhra.
 İndicə günəş doğulacaq
 səhra boyda.
 Səssizlik...
 Sənsizlik...
 Sənsiz susamışam səhrada.

1985

АҒАЧ ОЛМАЛЫДЫМ – ИНСАН КИМИ ДОҒУЛДУМ

“О, ағач кими дүнијаға кәлмәлијди.

инсан кими доғулду...”

Марија Светајева

Сөз-сөз, мисра-мисра бөјүдү севким.

Инадым јол кәлди дабанымачан,

торпаға чатды.

Дилимин учунда ғалан истәјим

ғајытды керијә;

синәмдә гол-будағ атды —

Јазда чичәкләди,

ғышда јарпағ-јарпағ сојулду —

Ағач олмалыјдым,

Инсан кими доғулдум.

Көкүлә торпаға бағлы

ағач олмалыјдым

Севәнләр кәлмәлијди

јашыл көлкәмә,

Мәһәббәт доғулмалыјды

ғанадларым алтында сәһәр-ахшам —

Ағач олмалыјдым,

Инсан кими доғулмушам.

Инсан кими доғулмушам,

тәләјим јазылыб әлләримин ичинә,

Дүнија көчүнү чәкир

көзләримин ичинә...

1983

АҒАЧ ОЛМАЛЫДЫМ – ИНСАН КИМИ ДОҒУЛДУМ

“О, ағач кими дүнијаға гәлмәлијди.

insan kimi doğuldu...”

Mariya Svetayeva

Söz-söz, misra-misra böyüdü sevgim.

İnadım yol gəldi dabanımacan,

torpağa çatdı.

Dilimin ucunda qalan istəyim

qayıtdı geriye;

sinəmdə qol-budaq atdı —

Yazda çiçəklədi,

qışda yarpaq-yarpaq soyuldu —

Ağac olmalıydım,

İnsan kimi doğuldum.

Köküylə torpağa bağlı

ağac olmalıydım

Sevənlər gəlməliydi

yaşıl kölgəmə,

Məhəbbət doğulmalıydı

qanadlarım altında səhər-axşam —

Ağac olmalıydım,

İnsan kimi doğulmuşam.

İnsan kimi doğulmuşam,

taleym yazılıb əllərimin içinə,

Dünya köçünü çəkir

gözlərimin içinə...

1983

ӨЛҮМ ДӘ СЕВКИ КИМИ КӘЛИР

Өлүм дә севки кими кәлир -
Өзү-өз көзүнү гапажанлар
буну јахшы билір.

Күзкү тут үзүнә өлән инсанын
нәфәси кәсилдикчә
күзкүдәки әкси жоха чыхачаг.

Гурумаз көз јашлары
ендирмәсәләр кирпикләримизи.
Чичәкләјә-чичәкләјә ахар көз јашы
синәмиздәки севки гурумајынча.

Өлүм көз јашына тохуна билмир
күзкү тут үзүнә өлән севкинин.
Торпаға дөнәчәјим јер
һәлә динчәлир.

Нә севкими дүјдун,
нә өлүмүмү биләчәксән.
Күзкү тут үзүнә өлән севкимин -
Өлүм дә севки кими кәлир.

1985

ӨЛҮМ ДӘ СЕВГИ КИМИ ГӘЛІР

Өлүм дә сеvgи kimi gəlir -
Özü-öz gözünü qapayanlar
bunu yaxşı bilir.

Güzgü tut üzünə ölən insanın
nəfəsi kəsildikcə
güzgüdəki əksi yoxa çıxacaq.

Qurumaz göz yaşları
endirməsələr kirpiklərimizi.
Çiçəkləyə-çiçəkləyə axar göz yaşı
sinəmizdəki sevgi qurumayınca.

Ölüm göz yaşına toxuna bilmir
güzgü tut üzünə ölən sevginin.
Torpağa dönəcəyim yer
hələ dincəlir.

Nə sevgimi duydun,
nə ölümümü biləcəksən.
Güzgü tut üzünə ölən sevgimin -
Ölüm дә sevgi kimi gəlir.

1985

БАРМАГЛАРЫМ— ӘЛЛӘРИМИН ЈАРПАГЛАРЫ

Сигарет түстүсүндөн
саралан бармағларым
пайыза галан жарпағлар кими
бир күн төкүлөчөк сәнин овчуна.
Овуда билмәјөчөксән бармағларым,
сачларына сығал чөкмәјөчөк,
силмәјөчөк

јанағына сүзүлән

көз јашыны.

Нә бир кәси һәдәләјиб,
нә дәмр бармағлыға дөнүб

көзүмүн үстә...

Бармағларым безикиб
ше'р јазмағдан,
гәләм тутмағдан.

Јадында сахла,

сигарет түстүсүндөн

саралан бармағларым

пайыза галан жарпағлар кими

бир күн төкүлөчөк

сәнин овчуна.

1984

BARMAQLARIM— ƏLLƏRİMİN YARPAQLARI

Siqaret tüstüsündən
saralan barmaqlarım
payıza qalan yarpaqlar kimi
bir gün töküləcək sənin ovçuna.
Ovuda bilməyəcəksən barmaqlarımı,
saçlarına sığal çəkməyəcək,
silməyəcək

yanığına süzülən

göz yaşını.

Nə bir kəsi hədələyib,
nə dəmir barmaqlığa dönüb
gözümün üstə...

Barmaqlarım bezikib
şe'r yazmaqdan,
qələm tutmaqdan.

Yadında saxla,

siqaret tüstüsündən

saralan barmaqlarım

payıza qalan yarpaqlar kimi

bir gün töküləcək

sənin ovçuna.

1984

ЈАШАМАГ ИСТӘМИРӘМ! ӨЛМӘК ИСТӘМИРӘМ!

*“Бени бурда буракмајын,
Көтүрүн бир јерләрә...”*

Н.Никмәт

Чәннәтә бурахмајын мәни,
Галмаг истәмирәм!
Атмајын мәни чәһәннәмә,
Јанмаг истәмирәм!
Бурахмајын мәни чәннәтә,
Ордан говулмушам бир дәфә.
Мәни чәһәннәмә атмајын,
Мән бурда кечмишәм
Гыл көрпүсүндән...
Бурда сахламајын мәни,
Апарын мәни бир јерә -
Јашамаг истәмирәм!
Өлмәк истәмирәм!

1998

YAŞAMAQ İSTƏMİRƏM! ÖLMƏK İSTƏMİRƏM!

*“Beni burda burakmayın,
Götürün bir yerlərə...”*

N.Hikmət

Cənnətə buraxmayın məni,
Qalmaq istəmirəm!
Atmayın məni cəhənnəmə,
Yanmaq istəmirəm!
Buraxmayın məni cənnətə,
Ordan qovulmuşam bir dəfə.
Məni cəhənnəmə atmayın,
Mən burda keçmişəm
Qıl körpüsündən...
Burda saxlamayın məni,
Aparın məni bir yerə -
Yaşamaq istəmirəm!
Ölmək istəmirəm!

1998

ТҮСТҮЛҮ ШЕ'Р

Гәзетдә чап едилмиш
 севки ше'рләrimi
 көндәрәчәкдим сәнә,
 Нә дүшүндүм, билмирәм!
 Чибимдә галан сон түтүнү
 кәсдијим гәзет кағызына бүкдүм.
 Сонра
 көзүм јашара-јашара
 түтүнлә алышан
 ше'рләrimин түстүсүнү
 чәкдим синәмә.

1984

TÜSTÜLÜ ŞE'R

Qəzetdə çap edilmiş
 sevgi şe'rlərimi
 göndərəcəkdım sənə,
 Nə düşündüm, bilmirəm!
 Cibimdə qalan son tütünü
 kəsdiyim qəzet kağızına бүkdüm.
 Sonra
 gözüm yaşara-yasara
 tütünlə alışan
 şe'rlərimin tüstüsünü
 çəkdim sinəmə.

1984

АЛО, МӘН СӘНИ КӨРҮРӘМ

Јухары мәртәбәдән кәлән маһны
үрәжими көйнәдән вахтда
әлләрим гојнумда
узанмышам чарпајыда.
Тавандан, диварлардан
кәдәрли үзләр,
дилхор маскалар асылыр
сәни дүшүндүкчә, ғызым!

Һәр охунан нәғмә
бир доғма аны јада салар,
һәр таныш сәс бир доғма үзү
чанландырар көзләримиздә...

Телефон зәнки.

— Ало, Бакыјла данышын.

— Ал-ло! Ғызым, сәнсәнми?!

— ...

— Ал-ло!

...2400 километрлик

һәсрәтин ичиндән

ғатар кечди дејәсән.

Бир заһы булуд

силкәләди телефон хәтләрини.

Јүз санијәлик сүкутун арасына

сығды бир инсан өмрү.

— Ало! Ало!!!

— А-та! А-та!

АЛО, МӘН СӘНИ ГӨРҮРӘМ

Yuxarı mərtəbədən gələn məhni
ürəyimi göynədən vaxtda
əllərim qoynumda
uzanmışam çarpayıda.
Tavandan, divarlardan
kədərli üzlər,
dilhör maskalar asılır
səni düşündükcə, qızım!

Hər oxunan nəğmə
bir doğma anı yada salar,
hər tanış səs bir doğma üzü
canlandırır gözlərimizdə...

Telefon zəngi.

— Alo, Bakıyla danışın.

— Al-lo! Qızım, sənsənmi?!

— ...

— Al-lo!

...2400 kilometrlik

həsrətin içindən

qatar keçdi deyəsən.

Bir zahı bulud

silikələdi telefon xətlərini.

Yüz saniyəlik sükutun arasına

sığdı bir insan ömrü.

— Alo! Alo!!!

— A-ta! A-ta!

...Үзүн јадымдан чыгыр,
Илгым ахыр далга-далга
јаддашымын дөрд олмуш көзүндөн.
Јуху да јаланмыш, фотошөкил дә јалан...
— Ало! Ало!
— Ата, мәни ешидирсән?
— Ал-ло, мөн сәни көрүрәм, гызым...

1985

...Üzün yadımdan çıxır,
İlğım axır dalğa-dalğa
yaddaşımın dörd olmuş gözündən.
Yuxu da yalanmış, fotoşəkil də yalan...
— Alo! Alo!
— Ata, məni eşidirsən?
— Al-lo, mən səni görürəm, qızım...

1985

ӨЈРӘШМӘК, ӨЈРӘШМӘК...

Дәрди овутмаға дост ғалмајанда
 сүмүјә јатан бир һаваја алышмағ,
 алышмағ һәр шејә!
 Улдузсуз кечәләрә алышмағ -
 Җүнәш бәјда үмид доғур һәр гаранлығдан.
 Алышмағ тәнһалыға -
 сүкут дил ачачағ.
 Алышмағ ајрылыға -
 бағры чатлајачағ һәсрәтин...
 Уғурсуз севкијә,
 ән ағыр күнә алышмағ -
 ән ағыр талели адам да
 севки көзләјир.
 Дәниз вар ичимиздә -
 өзүмүздән хәбәрсиз
 синәмизи дөјән
 далғаларын сәсинә алышмағ...
 Кәдәри говуб синәдән
 алышмағ гәфил севинчә,
 ағачларын көлкәсинә,
 күләјә, јағыша...
 Кәдәр бирјоллуг јығышар
 инансағ Азадлыға -
 севмәк, севмәк Азадлығы,
 алышмағ азадлыға.

1984

ÖYRƏŞMƏK, ÖYRƏŞMƏK...

Dərdi ovutmağa dost qalmayanda
 sümüyə yatan bir havaya alışmaq,
 alışmaq hər şeyə!
 Ulduzsuz gecələrə alışmaq -
 Günəş boyda ümid doğur hər qaranlıqdan.
 Alışmaq tənhalığa -
 sükut dil açacaq.
 Alışmaq ayrılığa -
 bağı çatlayacaq həsrətin...
 Uğursuz sevgiyə,
 ən ağır günə alışmaq -
 ən ağır taleli adam da
 sevgi gözləyir.
 Dəniz var içimizdə -
 özümüzdən xəbərsiz
 sinəmizi döyən
 dalğaların səsinə alışmaq...
 Kədəri qovub sinədən
 alışmaq qəfil sevincə,
 ağacların kölgəsinə,
 küləyə, yağışa...
 Kədər biryolluq yığışar
 inansaq Azadlığa -
 sevmək, sevmək Azadlığı,
 alışmaq azadlığa.

1984

Сән бахан күзкүнү
әлимдән салдым јерә.
Јада салыб үзүнү
сәни јердән галдырырам
күзкү гырыларыны
бир-бир јердән көтүрүб
өз јеринә гојлутча...

1987

Cən baxan güzgünü
əlimdən saldım yerə.
Yada salıb üzünü
səni yerdən qaldırıram
güzgü qırıqlarını
bir-bir yerdən götürüb
öz yerinə qoyduqca...

1987

Ағүзлү бир сәһәр
 вурачаг јерә күрәјими —
 Әлим јетмир дан јеринә,
 әлим јетмир
 бир саман чөпүнә дә!

Дост тә'нәси,
 ана килеји,
 ата тәнбеһи
 басмаз чијинләримдән —
 Бир тикә һөвсәләм алдадар мәни,
 вурар күрәјими јерә.

Мәни нә көзләјир?
 Овчумда рәнки галан чичәкләр,
 Һалына јанмадығым ше'рин ачысы,
 Ишығы јолума дүшән бөчәкләр
 јыхылсам, бүдрәсәм
 өзүмдән сонра
 изими торпагда итирәчәкләр.

Һәлә ки өзүмәм сәсими гован
 Гаршыдан нә кәлир, нәләрим галыр?!
 Бир хоруз баныјла көзүнү ован
 Ағүзлү, ағүзлү сәһәр ачылып...

1984

Ағүзлү бир сәһәр
 vuracaq yerә kürәyimi —
 Әlim yetmir dan yerinә,
 әlim yetmir
 bir saman çöpünә дә!

Dost tә'nәsi,
 ana gileyi,
 ata tәнbeһi
 basmaz çiyinlәrimdән —
 Bir tikә hövsәләm aldadar мәni,
 vurar kürәyimi yerә.

Мәни нә гөзләјир?
 Ovcumda rәngi qalan çiçәklәр,
 Halına yanmadıғım şe'rin acısı,
 İşığı yoluma düşән bөcәklәр
 yıxılsam, бүdrәsәм
 özүmdән sonra
 izimi torpaqda itirәcәklәр.

Һәлә ки өзүмәм сәсими qovan
 Qarşıdan nә gәlir, nәләrim qalır?!
 Bir xoruz banyıla gözünü ovan
 Ағүзлү, ағүзлү сәһәр ачılır...

1984

УЗУН АҖРЫЛЫГДАН СОНРА

Узун аҗрылыгдан сонра
дөнәндә Вәтәнә
кими гучагласам биринчи,
гаршыма чыханларын һеч бири инчимәз.

Бир дост җазмышды мәнә:

“Сән җәрибсән,

биз — җол көзләҗән”.

Мәни гаршылаҗанларын

Һеч бири инчимәз, анам,

Сәни гучагласам һамыдан әввәл.

Узун аҗрылыгдан сонра

җенидән севмәк —

җенидән доғулмаг кими кәлир инсана,

Изн вер оғлуна җенидән доғулмаға,

ач җоҗнуну, ана!

Ғол-боҗун көрдүкчә бизи

достлар да башлаҗар

бир-бирини гучагламаға.

1986

UZUN AYRILIQDAN SONRA

Uzun ayrılıqdan sonra

dönəndə Vətənə

kimi qucaqlasam birinci,

qarşıma çıxanların heç biri inciməz.

Bir dost yazmışdı mənə:

“Sən qəribsən,

biz — yol gözləyən”.

Məni qarşılayanların

Heç biri inciməz, anam,

Səni qucaqlasam hamıdan əvvəl.

Uzun ayrılıqdan sonra

yenidən sevmək —

yenidən doğulmaq kimi gəlir insana,

İzn ver oğluna yenidən doğulmağa,

aç qoynunu, ana!

Qol-boyun gördükcə bizi

dostlar da başlayar

bir-birini qucaqlamağa.

1986

ГАРАНЛЫГ ИЧИНДӘН КЕЧӘН КОР ГОЧА

Күнләрдин бир күнү
Ичәришәһәрдин
ишыглары сөнмүш дар күчәсиндә
кечәнин јерижән көлкәси кими
өтән әсрләрдән ғајыдырды
гаранлыг ичиндән кечән кор гоча.

Ән јахын таныш кими
даш-диварла данышырды
гочанын әл ағачы.

Һәр аддым атдыгча
гаранлыг гапы-гапы
ачылырды онун үзүнә.

...Кечәнин тајбатај гапыларындан кечиб
өз гапыма чатынча,
үрәјимдән кечәнләри
ешидирмиш кими,
әл ағачыны унудуб
гаранлыгда сәсимә сөјкәнди гоча...

— Ehejj!!

Ғала диварларындан о тајда
дәрдимә јас сахлајан!
Мән нә һајда, сән нә һајда?

QARANLIQ İÇİNDƏN KEÇƏN KOR QOCA

Günlərin bir günü
İçərişəhərin
ışıqları sönmüş dar küçəsində
gecənin yeriyən kölgəsi kimi
ötən əsrlərdən qayıdırdı
qaranlıq içindən keçən kor qoca.

Ən yaxın tanış kimi
daş-divarla danışırdı
qocanın əl ağacı.
Hər addım atdıqca
qaranlıq qarı-qarı
açılırdı onun üzünə.

...Gecənin taybatay qapılarından keçib
öz qapıma çatınca,
ürəyimdən keçənləri
eşidirmiş kimi,
əl ağacını unudub
qaranlıqda səsimə söykəndi qoca...

— Eheyyl!!

Qala divarlarından o tayda
dərdimə yas saxlayan!
Mən nə hayda, sən nə hayda?

Көзләринә гара сарғы баглајан
ача билир гаранлығын гатыны!..
Инандым, сән дә инан!
Күнләрин бир күнү
Ичәришәһәрдә ғызым мәни сорушса
бу кор көстәрәчәк гапымы...

1987

Gözlərinə qara sarğı bağlayan
aça bilir qaranlığın qatını!..
İnandım, sən də inan!
Günlərin bir günü
İçərişəhərdə qızım məni soruşsa
bu kor göstərəcək qapımı...

1987

БИР КИМСӘ ҒАЛМАЗ ЈАДЫНДА

*“Һәр бәјаз телін алтында
Бир аһ јери вар, јери вар.”*

В.Б.ӨНӘР

Бу дүнјадан бач аланын,
Чаван вахты гочаланын,
Бир көзүндә ач оланын
Бир көзүндә тамаһ галыб.

Дәрди вар тохун, ачын да,
Сәбри вар чохун, азын да,
Һәр гәмли өмрүн учунда
Хош үзлү бир сабаһ галыб.

Сазын — саз, кефин ки сазды
Әл ғалхызыб сүзмәк азды.
Көјнәкдән чыхарын сазы
Сары телдә мин аһ галыб.

Дојуб дүнјанын дадындан,
Дүшәрсән шаһлығ атындан,
Бир кимсә ғалмаз јадында —
Көрәрсән төк Аллах галыб!

BİR KİMSƏ QALMAZ YADINDA

*“Hər bəyaz telin altında
Bir ah yeri var, yeri var.”*

V.B.ÖNƏR

Bu dünyadan bac alanın,
Cavan vaxtı qocalanın,
Bir gözündə ac olanın
Bir gözündə tamah qalıb.

Dərdi var toxun, acın da,
Səbri var çoxun, azın da,
Hər qəmli ömrün ucunda
Xoş üzlü bir sabah qalıb.

Sazın — saz, kefin ki sazdı
Əl qalxızıb süzmək azdı.
Köynəkdən çıxarın sazi
Sarı teldə min ah qalıb.

Doyub dünyanın dadından,
Düşərsən şahlıq atından,
Bir kimsə qalmaz yadında —
Görərsən tək Allah qalıb!

ӨЛҮМ MASKACЫ ӘЛИНДӘ...

Бу кечәнин һавасындан
 Өлүм гоһусу кәлир.
 Чаныма сон нәфәс кими
 Өлмәк гоһусу кириб...

Севкин олмаса өләрәм!

Сәһирли бир мөлһәм билиб
 Сөзү кизләдим һарда?
 (Кизләтмәјә һеч нәјим јох!)

Өлүм маскасы әлиндә
 Мүрдәшир вар арада —

Севкин олмаса, өләрәм!

1991

ÖLÜM MASKASI ӘLİNDӘ...

Bu gecənin havasından
 Ölüm qoxusu gəlir.
 Cənimə son nəfəs kimi
 Ölmək qoxusu girib...

Sevgin olmasa ölərəm!

Səhirli bir məlhəm bilib
 Sözü gizlədim harda?
 (Gizlətməyə heç nəyim yox!)

Ölüm maskası əlində
 Mürdəşir var arada —

Sevgin olmasa, ölərəm!

1991

...СОНРАСЫ НӘ ОЛА-ОЛА

Чөлүн думанында азыб ғаласан
Бир гојун сүрүсү отлајан јердә.
Әлини дизинә чырпыб ғаласан
Үрәјин буз кими чатлајан јердә.
Сонрасы... сонрасы нә ола-ола.

Очағын да сөнә... дүшәсән дәрдә
Јанасан, өз түстүн башындан чыха.
Бычағын сүмүјә дирәнән јердә
Чибиндән пас атмыш бычағын чыха.
Сонрасы... сонрасы нә ола-ола.

Әјниндә гуруја нимдаш көјнәјин
Тәнһалыг ичиндә чанын сыхыла.
Көрәсән синәндә бир даш көјнәјир
Ғәфилдән бир гузу сәнә ғысыла...
Сонрасы... сонрасы нә ола-ола.

Гуру чөрәјини бөләсән јары...
Иллаһ да бир јаннан думан, чән ола.
Гурбанлыг гузусан, гузу гардашым!
Бычағымдан горхма...
Сонрасы... сонрасы нә ола-ола.

...СОНРАСЫ НӘ ОЛА-ОЛА

Çölün dumanında azıb qalasan
Bir qoyun sürüsü otlayan yerdə.
Əlini dizinə çırpıb qalasan
Ürəyin buz kimi çatlayan yerdə.
Sonrası... sonrası nə ola-ola.

Ocağın da sönə... düşəsən dərddə
Yanasan, öz tüstün başından çıxar.
Bıçağın sümüyə dirənən yerdə
Cibindən pas atmış bıçağın çıxar.
Sonrası... sonrası nə ola-ola.

Əynində quruya nimdaş köynəyin
Tənhalıq içində canın sıxıla.
Görəsən sinəndə bir daş göynəyir
Qəfildən bir quzu sənə qısılar...
Sonrası... sonrası nə ola-ola.

Quru çörəyini böləsən yarı...
İllah da bir yannan duman, çən ola.
Qurbanlıq quzusan, quzu qardaşım!
Bıçağımdan qorxma...
Sonrası... sonrası nə ola-ola.

ҒАН-ТӘР ИЧИНДӘ

Әгрәбләри итмиш саат кимијәм,
Вахт өлүр, чөкүр ичимдә.
Чин чапмыш ат кимијәм, —
Ған-тәр ичиндәјәм, анам,
ған-тәр ичиндә.

Заман долашыг нәр говғасында
Шейтан-мәләк давасында
Үрәјим әлимдән кедир,
Чырпыныр голларым гојнумда, —
Кечәм ған-тәр ичиндә, анам,
Күнүм ған-тәр ичиндә.

Бу әлим, бу да лал дилим,
Сөзү хәмир кими жоғуран дилим,
Чадар-чадар, дилим-дилим
Сөз әкиб-бечәрән дилим, —
Сөзүм ған-тәр ичиндә, анам.
Дилим ған-тәр ичиндә,

Алнымын ғырыш јериндән
Тәләјин чапары кечир.
Бу јурдун сүјәр јериндән
Бир өлүм гатары кечир, —
Елим ған-тәр ичиндә, анам,
Обам ған-тәр ичиндә.

QAN-TƏR İÇİNDƏ

Əqrəbləri itmiş saat kimiyəm,
Vaxt ölür, çökür içimdә.
Cin çapmış at kimiyəm, —
Qan-tər içindəyəm, anam,
qan-tər içində.

Zaman dolaşır nər qovğasında
Şeytan-mələk davasında
Ürəyim әlimdән gedir,
Çırpınır qollarım qoynumda, —
Gecəm qan-tər içində, anam,
Günüm qan-tər içində.

Bu әlim, bu da lal dilim,
Sözü хәmir kimi yoğuran dilim,
Cadar-cadar, dilim-dilim
Söz әkib-becərән dilim, —
Sözüm qan-tər içində, anam.
Dilim qan-tər içində,

Alnımın qırış yerindән
Taleyin çaparı keçir.
Bu yurdun süyәр yerindән
Bir ölüm qatarı keçir, —
Elim qan-tər içində, anam,
Obam qan-tər içində.

Тохдајыб, сәбримдән асылдым,
 Буғланыб, руһумдан асылдым,
 Чан һаны, ғәбримә ғысылдым, —
 Сөндүм ған-тәр ичиндә, анам,
 Өлдүм ған-тәр ичиндә.

Toxdayıb, səbrimdən asıldım,
 Buğlanıb, ruhumdan asıldım,
 Can hanı, qəbrimə qısıldım, —
 Söndüm qan-tər içində, anam,
 Öldüm qan-tər içində.

ГАРАНЛЫГДАН О ЈАНА

Дүнјанын ән јахын улдузuna
 гаранлыглар чатмајыб.
 Амма ән сөнүк улдузун да
 ишығы дәлиб кечир гаранлыглары.
 Ән узаг улдузун да
 ишығыны овчумузда кизләјирик.
 Гаранлыг ичиндә дә
 ачылачаг чичәји,
 доғулачаг үмиди көзләјирик.

Гаранлыгда көзләрин олса да —
 кор кимисән!

Әлләрини ән түнд,
 ән ипәк гаранлыға сүртә-сүртә,
 гара булудлары итәләјә-итәләјә,
 үрәјиндә мин чүр арзуну јоза-јоза
 үзүнү тутурсан
 гаранлыгдан о јана
 ән јахын, ән узаг
 гәмли улдуза!

1985

QARANLIQDAN O YANA

Dünyanın әn yaxın ulduzuna
 qaranlıqlar çatmayıb.
 Amma әn sönük ulduzun da
 işığı dəlib keçir qaranlıqları.
 Ən uzaq ulduzun da
 işığını ovcumuzda gizləyirik.
 Qaranlıq içində də
 açılacaq çiçəyi,
 doğulacaq ümidi gözləyirik.

Qaranlıqda gözlərin olsa da —
 kor kimisən!

Əllərini әn tünd,
 әn ipək qaranlığa sүrtә-sүrtә,
 qara buludları itәləyә-itәləyә,
 үrәyində min cür arzunı yoza-yoza
 üzünü tutursan
 qaranlıqdan o yana
 әn yaxın, әn uzaq
 qәмli ulduza!

1985

ӨМҮРДӘН ФРАГМЕНТЛАР

Әләскәр Пәнаһоглуна

Көзләримдәки яғышлар
 Һәлә севкидән яғыр.
 Һәлә бошалтмайыб синәми
 ичими титрәдән күләк.
 Сәсимин ағысы
 көчүб ағ вәреqlәрә.
 Көрдүжүм јухулар
 һеч кимин, һеч заман
 јухусуна кирмәјәчәк.
 Јоллар ајрычында
 гәмли маһныларым вар
 көнлүмү овутмаға,
 Даһа әлин кәлмәјәчәк,
 әлин кәлмәјәчәк
 мәни јолумдан сахламаға.
 Билә-билә
 јолларын сонундакы
 ајрылыға доғру
 гурд үрәји јејәнләр кедәр,
 Мән өз үрәјими
 јејә-јејә кедирәм.

ÖMÜRDƏN FRAQMENTLƏR

Әләскәр Пәнаһоглуна

Gözlərimdəki yağışlar
 Hələ sevgidən yağır.
 Hələ boşaltmayıb sinəmi
 içimi titrədən külək.
 Səsimin ağrısı
 köçüb ağ vərəqlərə.
 Gördüyüm yuxular
 heç kimin, heç zaman
 yuxusuna girməyəcək.
 Yollar ayrıcında
 qəmli mahnıları var
 könlümü ovutmağa,
 Daha əlin gəlməyəcək,
 əlin gəlməyəcək
 məni yolumdan saxlamağa.
 Bilə-bilə
 yolların sonundakı
 ayrılığa doğru
 qurd ürəyi yeyənlər gedər,
 Mən öz ürəyimi
 yeyə-yeyə gedirəm.

АД КҮНҮ КЕЧИРМИР. ҺӘБСХАНАЛАР

Бир гәдәһ зәһәр,
боју узуну ипәк кәндир
кәтирдиләр шаирә ад күнүндә.
Сәсләр кәлди гулағына:

— Ичәк сәнин сағлығына!

Ичмәди!...

— Ипәк кәндир өлчүлүбдүр бојнуна,
Кечмәди...

Пычылдады өз-өзүнә
өз ганыны ичән шаир,
“Азادлыг” сөзүндән асылан шаир:
— Ад күнү кечирмир һәбсханалар!

...Гисмәт етмә кәфирә дә
камерала, дар отагда
дөнә саат кәфкиринә;
Нечә километр јол кәлди шаир,
Јол узаныр, јол узаныр
Азадлығын ад күнүнә
бурулғанлар ичиндән...

Сәсин кәлсин, Хәлил Рза,
Сәсин кәлсин,
Ад күнү кечирмир һәбсханалар!...

21.10.90.

AD GÜNÜ KEÇİRMİR HƏBSXANALAR

Bir qədər zəhər,
boyu uzun ipək kəndir
gətirdilər şairə ad günündə.
Səslər gəldi qulağına:

— İçək sənin sağlığına!

İçmədi!...

— İpək kəndir ölçülübdür boynuna,
Keçmədi...

Pıçıldadı öz-özünə
öz qanını içən şair,
“Azadlıq” sözündən asılan şair:
— Ad günü keçirmir həbsxanalar!

...Qismət etmə kafirə də
kamerada, dar otaqda
dönə saat kəfkirinə;
Neçə kilometr yol gəldi şair,
Yol uzanır, yol uzanır
Azadlığın ad gününə
burulğanlar içindən...

Səsin gəlsin, Xəlil Rza,
Səsin gəlsin,
Ad günü keçirmir həbsxanalar!...

21.10.90.

ТҮТҮНӘ ӨЈРӘШӘН ТӘКИ

Бу Вәтән түтүн кимиди, —

Түстүсүнү чәкәсән синәнә.

Бу Вәтән гәм дастаныды, —

Ағыр-ағыр чөкәчәк синәнә.

Бу мәмләкәт дәрәд жыгнағы,

ачылмажан гәм јумағы...

Көзләрин ган чәкиб, Вәтән!

Јаваш-јаваш өјрәт мәнә

ган јумағы!...

Әлләрим үзүмү тутуб,

ајаqlарым сәндән кедир,

Үрәк гојмур кедәм, Вәтән!

Түтүнә өјрәшән тәки

бу да бир вәрдишди, Вәтән.

Мән сәни севә билмәдим,

Сәнә өјрәшдим, Вәтән!

1997

TÜTÜNƏ ÖYRƏŞƏN TƏKİ

Bu Vətən tütün kimidi, —

Tüstüsünü çəkəsən sinənə.

Bu Vətən qəm dastanıdı, —

Ağır-ağır çökəcək sinənə.

Bu məmləkət dərd yığnağı,

açılmayan qəm yumağı...

Gözlərin qan çəkib, Vətən!

Yavaş-yavaş öyrət mənə

qan yumağı!...

Əllərim üzümü tutub,

ayaqlarım səndən gedir,

Ürək qoymur gedəm, Vətən!

Tütünə öyrəşən tək

bu da bir vərdişdi, Vətən.

Mən səni sevə bilmədim,

Sənə öyrəşdim, Vətən!

1997

АҒЫ

Дәли чајларын ахары
суларын сәсіндән бәлли.
Мән кечдим,
Сән кечәнмәдин
Торпағым һеееј!

Сирри кор гују дибиндә,
Дәрди үзүндән бәлли.
Дәлиси ағыллы кими,
ағыллысы дәли кими
Милләтим һеееј!

Тапдағ алтда көзү галан
очағ күлүндән бәлли.
Горхағы гачмағындан,
Икиди өлүмүндән бәлли
Мәмләкәтим һеееј!

Јурду талан оланым
Инди һәсрәтлә гол-бојун.
Улајым гурдтәк, улајым
Милләтим һеееј!
Мәмләкәтим һеееј!

1993

*Озан Араз Елсәс маһны бәстәләјиб.

АҒЫ

Дәли чајларын ахары
суларын сәсіндән бәлли.
Мән кечдим,
Сән кечәнмәдин
Торпағым һеееј!

Sirri kor quyu dibində,
Dərdi üzündən bəlli.
Dəlisi ağıllı kimi,
ağıllısı dəli kimi
Millətim heeey!

Tapdaq altda közü qalan
ocaq külündən bəlli.
Qorxağı qaçmağından,
İgidi ölümündən bəlli
Məmləkətim heeey!

Yurdu talan olanım
İndi həsrətlə qol-boyun.
Ulayım qurdtək, ulayım
Millətim heeey!
Məmləkətim heeey!

1993

*Озан Араз Елсәс маһны бәстәләјиб.

POOOEMA

Очағы сөндүрүлүб
күлү көжә соврулан,
голлары узалы Вәтән!
Сәни басдырмаға тәләсирләр, —
дириләчәјини билә-билә...

1993

POOOEMA

Ocağı söndürülüb
külü göyә sovru lan,
qolları uzalı Vətən!
Səni basdırmağa tələsirlər, —
diriləcəyini bilә-bilә...

1993

ЈЕРИМИЗДӘ САЈДЫҒЫМЫЗ АДДЫМЛАР

Дәрд оду јол көрүнә
дабанларыны јерә дөјмәјиб
көзләрини дөјәсән.

Вай о күндән
фикрин апаран јерләрә
ајағларын апармаја —
Јериндә сајасан аддымларыны.

Аддымларыны јериндә саја-саја
Үмидләрини јолларда гојан оғулларын
Севкисинә әл вермәдикчә
Вәтән торпағына
гуршағына гәдәр
иқидләр батыр.

Иқидим һей!.. Иқидләрим!
Апармаз бизи сабаһа
јеримиздә сајдығымыз аддымлар.
Ағзына даш басыб сусар адамлар —
Бахарсан, дөзмәзсән даһа
безәрсән бир јердә тәпик дөјмәкдән.
Јола чыхардарсан аддымларыны,
баш алыб кедәрсән
бир топа улдузун чичәк әтринә.

YERİMİZDƏ SAYDIĞIMIZ ADDIMLAR

Dərd odu yol görünə
dabanlarını yerə döyməyib
gözlərini döyəsən.
Vay o gündən
fikrin aparan yerlərə
ayaqların aparmaya —
Yerində sayasan addımlarını.

Addımlarını yerində saya-saya
Ümidlərini yollarda qoyan oğulların
Sevgisinə əl vermədikcə
Vətən torpağına
qurşağına qədər
igidlər batır.

İgidim hey!.. İgidlərim!
Aparmaz bizi sabaha
yerimizdə saydığımız addımlar.
Ağzına daş basıb susar adamlar —
Baxarsan, dözməzsən daha
bezərsən bir yerdə təpik döyməkdən.
Yola çıxardarsan addımlarını,
baş alıb gedərsən
bir topa ulduzun çiçək ətrinə.

Oğul istər
 ajaqları aparmasa
 əlləri jəriyə —
 Əlləri aparar onu
 тилсими гырылан арзуларына...

1984

Oğul istər
 ayaqları aparmasa
 əlləri yeriyə —
 Əlləri aparar onu
 тилсими qırılan arzularına...

1984

АДДЫМ АТАР-АТМАЗ

Сәрхәди ачдылар —

Аразы кечмәдим.

Вәтәнә гонаг кетмәзләр!

Вәтәнә чатыб, галарлар, —

Жөрдүм ки кетсәм, галачам!

Сәрхәдә аддым атар-атмаз

Өз-өзүмү тапдажыб кечдим;

Галдым өз аягларым алтында,

сәрхәди кечә билмәдим.

Көр бизи нә күнә гојублар, Аллах!

Бир дөфә јох, јүз мин кәрә

Танры кечиб күнаһымдан...

Һамы о тәјдан бу тәја

Кечди беләдән-беләјә, —

Үзү Әслијә мән Кәрәм

јандым сәрхәд ғырағында.

Көр бизи нә күнә гојублар, Аллах!

Чырпылыр, ганадым чырпылыр

Заманын ғапысы үзүнә...

Үз-көзүм, алным чапылыр

Бахдыгча танрынын көзүнә,

Бахдым... дондум сәрхәд ғырағында.

Көр бизи нә күнә гојублар, Аллах!

24 очаг, 1990.

ADDIM ATAR-ATMAZ

Sərhədi açdılar —

Arazı keçmədim.

Vətənə qonaq getməzlər!

Vətənə çatıb, qalarlar, —

Gördüm ki getsəm, qalacam!

Sərhədə addım atar-atmaz

Öz-özümü tapdayıb keçdim;

Qaldım öz ayaqlarım altında,

sərhədi keçə bilmədim.

Gör bizi nə günə qoyublar, Allah!

Bir dəfə yox, yüz min kərə

Tanrı keçib günahımdan...

Hamı o taydan bu taya

Keçdi belədən-beləyə, —

Üzü Əsliyə mən Kərəm

yandım sərhəd qırağında.

Gör bizi nə günə qoyublar, Allah!

Çırpılır, qanadım çırpılır

Zamanın qarısı üzünə...

Üz-gözüm, alnım çarpılır

Baxdıqca tanrının gözüne,

Baxdım... dondum sərhəd qırağında.

Gör bizi nə günə qoyublar, Allah!

24 ocaq, 1990.

ДЕВРИЛӘН ҺӘР ДИВ ҺЕЈКӘЛ

Учурулан һәр һејкәл
 оз байрағыла җыхылыр җерә.
 Өзләри галдырдыгы
 байраглара бүкүрләр
 җыхылан һејкәлләри.

...Вахт олур,
 Кәләҗин зору күч кәлир,
 Нагга көз ағардыр фәләк.
 Ја да әләкдән кечир вахт —
 Үзә чыхыр
 сөзү кәләк, өзү кәләк
 мәләк донлу ифритәләр...

Деврилән һәр див һејкәлин
 чаны говлутлар ичиндә —
 архивләрин ғырхынчы отағында.
 Див һејкәл җыхылан вахты
 ғырхынчы отагдан чыхыр
 дилиндән асылан Вәтән,
 Сачындан дусдаг халғын
 тилсимә дүшән бахты...
 Сонра нагга кәләнләр
 кәфәнә бүкән тәки
 ендирилән байрага бүкүрләр
 деврилән һәр див һејкәли.

1991

DEVRIŁƏN ҺƏR DİV ҺEYKƏL

Uçurulan һәр һејкәл
 öz bayrağıyla yıxılır yerə.
 Özləri qaldırdığı
 bayraqlara бүкүrlər
 yıxılan һејкәlləri.

...Vaxt olur,
 Kələyin zoru güc gəlir,
 Haqqa göz ağardır fələk.
 Ya da әләkdən keçir vaxt —
 Üzə çıxır
 sözü kələk, özü kələk
 mələk donlu ifritələr...

Devrilən һәр div һејкәlin
 canı qovluqlar içində —
 arxivlərin qırxıncı otağında.
 Div һејкәл yıxılan vaxtı
 qırxıncı otaqdan çıxır
 dilindən asılan Vətən,
 Saçından dusdaq xalqın
 tilsimə düşən baxtı...
 Sonra haqqa gələnlər
 kəfənə бүкән tәki
 endirilən bayrağa бүкүrlər
 devrilən һәр div һејкәli.

1991

Бир үзү вар чөрәјин —
архасы тәндирдә галыр.

Бир үзү вар торпағын—
Һа шумла, чевир үстүнә
архасыны көрмәзсән;
Торпағын бир үзү вар
күрәјини көрмәзсән!

Чөрәјини јемәзсән јаланын.
Јаланын мин үзү вар.
Мән сөзү үзә шах дедим
Сөзүмүн бир үзү вар —
Әлісәмидин бир үзү вар.

Bir üzü var çörəyin —
arxası təndirdə qalır.

Bir üzü var torpağın—
Ha şumla, çevir üstünə
arxasını görməzsən;
Torpağın bir üzü var
küreyini görməzsən!

Çörəyini yeməzsən yalanın
Yalanın min üzü var.
Mən sözü üzə şax dedim
Sözümün bir üzü var —
Əlisəmidin bir üzü var.

...ЕЛӘЧӘ

Һәр милләтин гара күнү вар, —
гара байрағы да еләчә.
Киминин горумаға торпағы вар, —
јар-јарағы да еләчә...

Гара күнүн ағ күнү варса
Гара байрағын гара јелләрә, —
әлиндәки јайлығын да еләчә...

Бу шәр вахты дәрәд кәләндә
Мәрд ғалса намәрд әлиндә,
Јурд ғалса дүшмән әлиндә, —
ғалмағын да еләчә,
өлмәјин дә еләчә...

12.10.93.

...ELƏCƏ

Hər millətin qara günü var, —
qara bayrağı da eləcə.
Kiminin qorumağa torpağı var, —
yar-yarağı da eləcə...

Qara günün ağ günü varsa
Qara bayrağın qara yellərə, —
əlindəki yaylığın da eləcə...

Bu şər vaxtı dərәd gələndә
Mərd qalsa namərd əlində,
Yurd qalsa düşmən əlində, —
qalmağın da eləcə,
ölməyin də eləcə...

12.10.93.

ИШҒАЛ

“Ај Лачын!...” жазысынын
мүәллифи Азәр Гарачәнлијә

Бу јурдун адамлары јашамагдан,
 арылары бал јығмагдан,
 чичәкләри рәнк алыб, рәнк вермәкдән
 дојмазды, дојмазды...

Бу јолларын учунда
 өмрүмүз ләчәк-ләчәк
 саралмазды, солмазды...

Инди үзү гиләјә гарғыш едир гарылар...

--Јер ајрылар, јарылар, гарылар, ај гарылар,
 Пәтәк-пәтәк саралан,
 әтәк-әтәк сатылан арылар, ај арылар,
 Сизә ким гыјды белә,
 јувасындан говулан диләркин гарышгалар?...
 Белә өмүр олмазды, олмазды...

...Инди дағылмыш гарышга јувасыды мәмләкәт...

Ахы бу адамлар јашамагдан,
 арылар бал јығмагдан,
 чичәкләр рәнк алыб, рәнк вермәкдән
 дојмазды, дојмазды...

Бир башыпапаглы галмајан јурда
 бу јурд гоча гурда белә галмазды, галмазды...

...Инди дағылмыш гарышга јувасыды мәмләкәт.

...Инди үзү гиләјә гарғыш едир
 белибүкүк гарылар...

1999, Рамазан.

İŞĞAL

“Ay Laçın!...” yazısının
müəllifi Azər Qaraçənliyə

Bu yurdun adamları yaşamaqdan,
 arıları bal yığmaqdan,
 çiçəkləri rəng alıb, rəng verməkdən
 doymazdı, doymazdı...

Bu yolların ucunda
 ömrümüz ləçək-ləçək
 saralmazdı, solmazdı...

İndi üzü qıbləyə qarğış edir qarılar...

--Yer ayrılar, yarılar, qarılar, ay qarılar,
 Pətək-pətək saralan,
 ətək-ətək satılan arılar, ay arılar,
 Sizə kim qıydı belə,
 yuvasından qovulan didərgin qarışqalar?...
 Belə ömür olmazdı, olmazdı...

...İndi dağılmış qarışqa yuvasıdı məmləkət...

Axı bu adamlar yaşamaqdan,
 arılar bal yığmaqdan,
 çiçəklər rəng alıb, rəng verməkdən
 doymazdı, doymazdı...

Bir başıpaapaqlı qalmayan yurdda
 bu yurd qoca qurda belə qalmazdı, qalmazdı...

...İndi dağılmış qarışqa yuvasıdı məmləkət.

...İndi üzü qıbləyə qarğış edir
 belibükük qarılar...

1999, Ramazan.

ЧӘКМӘСИЛӘН, ПРЕЗИДЕНТ ШӘКЛИ ВӘ ЧАКОНДАНЫН ТӘБӘССҮМҮ

Чәкмәсилән ишсиз җаланда
Хошладыгы шәкилләри ахтарыб —
тапыб инсан чилдиндә
 һәр заманын һөкмүнү,
 һәр вахтын өз шәклини
япышдырыб дивар боју дүканында,
асыб пәнчәрәсиндән
 Чаконданын шәклини.

Тәклик ону боҗанда —
севинчини охшајантәк,
кәдәрини говантәк
өз чәкмәсинин тозуну силиб;
Вахт гум кими ахыб кедиб
 бармаqlары арасындан...

Дәймәјиб диварларда
 саралан шәкилләрә,
һең нәјә тохунмајыб.
Тәкчә кечмиш президент шәкли јеринә
тәзә президентин шәклини вуруб.
(һәр шејә нөвбә вар —
Президент олмаға да,
чәкмә сildирмәјә дә).

...Бүрә нөвбәсиз-филансыз
хәз палтолу кишилер кәлибләр

ÇƏKMƏSİLƏN, PREZİDENT ŞƏKLİ VƏ CAKONDANIN TƏBƏSSÜMÜ

Çəkməsilən işsiz qalanda
Hoşladığı şəkilləri axtarib —
tapıb insan cildində
 hər zamanın hökmünü,
 hər vaxtın öz şəklini
yapışdırıb divar boyu dükanında,
asıb pəncərəsindən
 Cakondanın şəklini.

Təклик onu boğanda —
sevincini oxşayantək,
kədrini qovantək
öz çəkməsinin tozunu silib;
Vaxt qum kimi axıb gedib
 barmaqları arasından...

Dəyməyib divarlarda
 saralan şəkillərə,
heç nəyə toxunmayıb.
Təkcə keçmiş prezident şəkli yerinə
təzə prezidentin şəklini vurub.
(hər şeyə növbə var —
Prezident olmağa da,
çəkmə sildirməyə də).

...Bura növbəsiz-filansız
xəz paltolu kişilər gəliblər

чәкмә силдирмәжә.

бахыблар ајағалын ушағларын шәклинә.

Ғадынлар да чәкмә силдирмәжә
кәлсәјдиләр?

Онлар да бахардылар

бурдакы шәкилләрә:

Диз чөкүб төвбә едән јәһуди әскәринә.

Өмүрлүк һәбс едилмиш

Леонарда Пелтијерә.

Харичи журналдан кәсилмиш

реклама да бахардылар,

Шәкилатты сөзү инкилисчә:

“Countru of missed oportunites”

Тәрчүмәси:

“Имканлары итирилмиш өлкә”.

Бир дә Абилин Дино

умудун шәклини чәкиб, — о да бурда,

бир дә һәсрәтин шәкли вар,

бир дә өлүмүн шәкли вар,

севинчин шәкли вар бурда...

Дивар боју шәкилләрдә

күлүшләри гочалыб

јарычылпаг гызларын.

Дурушлары көһнәлиб

манекенчи көзәлләрин.

Һәр шеј өз јериндәдир

чәкмәсилән дүканында —

Бирчә президентләрин шәкли дәјишиб,

Амма сирли галыб јенә

Чаконданын тәбәссүмү.

1988

чәкмә силдирмәжә.

baxıblar ayaqyalın uşaqaların şəklinə.

Qadınlar da çəkmə sildirməyə
gəlsəydilər?

Onlar da baxardılar

burdakı şəkillərə:

Diz çöküb tövbə edən yəhudi əsgərinə.

Ömürlük həbs edilmiş

Leonarda Peltiyerə.

Xarici jurnalдан kəsilmış

reklama da baxardılar,

Şəkilaltı sözü ingiliscə:

“Countru of missed oportunites”

Tərcüməsi:

“İmkanları itirilmiş ölkə”.

Bir də Abidin Dino

umudun şəklini çəkib, — o da burda,

bir də həsrətin şəkli var,

bir də ölümün şəkli var,

sevincin şəkli var burda...

Divar boyu şəkillərdə

gülüşləri qocalıb

yarıçılpaq qızların.

Duruşları köhnəlib

manekençi gözəllərin.

Hər şey öz yerindədir

çəkməsilən dükanında —

Bircə prezidentlərin şəkli dəyişib,

Amma sirli qalıb yenə

Çakondanın təbəssümü.

1988

ДИЛӘНЧИ ШӘҺӘР

Бүтүн диләнчиләри таныярам шәһәрдә...
Сән ки диләнчи дежилсән, анам-бачым!
Сәни бу күнә салан вар!

Утана-утана әл ачмысан
Көзләрин јашарыб сәнин.
Ушаг кими дил ачмысан
Әлләрин гысылыб сәнин.

Бәхтинә јолчулуг дүшән анам-бачым,
Үзүнү кизләтмә елә.
Чибимдә сонунчу гәпијим галыб,
Ағлаја-ағлаја верирәм сәнә, —
Сән аллаһ, өзүнү ағлатма белә.

Дәрлдән хәбәрсизләр кефдә-дамагда...
Јанындан машинла шүтүјүб кечир.
Јајын бүркүсүндә, чырһачырында
Һалына јананлар үшүјүб кечир.

Әл ачмаға галыб сәнин әлачын
Божнуну бүкмүсән јолумун үстә.
Мән сәндән касыбам, ај анам-бачым,
Өзүм чан верирәм голумун үстә.

Бүтүн кәнд диләнчи,
шәһәр диләнчи...

DİLƏNÇİ ŞƏHƏR

Bütün dilənçiləri tanıyıram şəhərdə...
Sən ki dilənçi deyilsən, anam-bacım!
Səni bu günə salan var!

Utana-utana əl açmısan
Gözlərin yaşarib sənin.
Uşaq kimi dil açmısan
Əllərin qısılib sənin.

Bəxtinə yolçuluq düşən anam-bacım,
Üzünü gızlətmə elə.
Cibimdə sonuncu qəpiyim qalıb,
Ağlaya-ağlaya verirəm sənə, —
Sən allah, özünü ağlatma belə.

Dərddən xəbərsizlər kefdə-damaqda...
Yanından maşınla şütüyüb keçir.
Yayın bürküsündə, cırhacırında
Halına yananlar üşüyüb keçir.

Əl açmağa qalıb sənin əlacın
Boynunu бүkmüsən yolumun üstə.
Mən səndən kasıbam, ay anam-bacım,
Özüm can verirəm qolumun üstə.

Bütün kənd dilənçi,
şəhər dilənçi...

Нәзир гутусуду назир гапысы.
 Үзләрдә, көзләрдә нә һәја, абыр
 Нә аллах горхусу,
 бәндә горхусу.

Диләнир күчәләр башдан-ајаға
 Азан сәсијлә дә диләнир шәһәр.
 Јағыш әвәзинә көјдән пул јаға
 јығыла күчәдән бу диләнчиләр.

Бурадан һараја баш алыб гачым?
 Диләнчи әкилиб һәр гарышына.
 Бир күн мән өзүм дә әлими ачыб
 Танрым, чыхачағам
 сәнин гаршына.

1994

Nəzir qutusudu nazir qapısı.
 Üzlərdə, gözlərdə nə həya, abır
 Nə allah qorxusu,
 bəndə qorxusu.

Dilənir küçələr başdan-ayağa
 Azan səsiylə də dilənir şəhər.
 Yağış əvəzinə göydən pul yağa
 yığıla küçədən bu dilənçilər.

Buradan haraya baş alıb qaçım?
 Dilənçi əkilib hər qarışına.
 Bir gün mən özüm də əlimi açıb
 Tanrım, çıxacağam
 sənin qarşına.

1994

КЕНТАВР

*Бир кечә вағзалын янындан кечәндә шөһәрдә
гәфилдән ишығлар сөндү. Күрәјиндә жүк дашыған
адамлар мәнә КЕНТАВРЛАРЫ хатырлатды...
Бир дә гүлағларыма ат кишнәртиси кәлди...*

Дәрдин архасынча дөрднала чапан
Бәдәни ат, башы адам,
Бу ярыат, ярыадам
Ҡачмаға һаллы адам
һара кедир, Ярадан?!

Сөзүнүн далында дағ кими дуруб,
Һәр күн бир севдајла дөјүшә кедир.
Далына атдығы шөләјә бахмыр.
Хәндәјә јыхылмыр, тәләјә бахмыр,
Өзүлә сөјүшә-сөјүшә кедир.

Ат кими јеријир гәмин үстүнә
Чапыр, дөрднала чапыр,
Һара кедир гәм кәтирир
Бир күн чөрәк тапыр,
бир күн дә тапмыр...

“Мерседес” көзәлләр кечир янындан
Вахты јох онлара көзучу баха.
Фајтона гошулмуш ата бојланыр,
Бу ярыат, ярыадама
ана бојланыр,
ата бојланыр.

КЕНТАВР

*Bir gecə vaǵzalıñ yanından keçəndə şəhərdə qəfil-
dən işıqlar söndü. Kürəyində yük daşıyan adamlar
mənə KENTAVRLARI xatırlatdı...
Bir də qulaqlarıma at kişnərtisi gəldi...*

Dərdin arxasınca dördnala çapan
Bədəni at, başı adam,
Bu yarıat, yarıadam
Qaçmağa hallı adam
hara gedir, Yaradan?!

Sözünün dalında dağ kimi durub,
Hər gün bir sevdayla döyüşə gedir.
Dalına atdığı şələyə baxmır.
Xəndəyə yıxılmaz, tələyə baxmır,
Özüylə söyüşə-söyüşə gedir.

At kimi yeriyr qəmin üstünə
Çapır, dördnala çapır,
Hara gedir qəm gətirir
Bir gün çörək tapır,
bir gün də tapmır...

“Mercedes” gözəllər keçir yanından
Vaxtı yox onlara gözucu baxa.
Faytona qoşulmuş ata boylanır,
Bu yarıat, yarıadama
ana boylanır,
ata boylanır.

Кентавр шәһәрдән баш ача билмир.
Дәјәнәк горхусу чыхмыр чанындан.

Бу көчкүн кентавр,
гачгын кентавр
Полисин әлиндән гача да билмир.

Бу говур, о говур,
Көйдә аллах говур, јердә бәндәси
Кәпәнәк јухусу гачыб көзүндән
Һәлә күтә кедир онун күндәси.

— Һара гачырсан, КЕНТАВР?

— Кимдән гачырсан, КЕНТАВР?

Башын бәдәниндән ајры,

Бәдәнин башындан ајры,

Өзүн-өзүндән гачырсан,

Кедирсән гәмин үстүнә

сөјүшә-сөјүшә.

Јашамагчүн, өлмәмәкчүн

Аталар өрүшә кедир,

Кентаврлар — дөјүшә!

1996

Kentavr şəhərdən baş aç a bilmir.
Dəyəmək qorxusu çıxmır canından.

Bu köçkün kentavr,
qaçqın kentavr
Polisin əlindən qaça da bilmir.

Bu qovur, o qovur,
Göydə allah qovur, yerdə bəndəsi
Kəpənək yuxusu qaçıb gözündən
Hələ kütə gedir onun kündəsi.

— Hara qaçırsan, KENTAVR?

— Kimdən qaçırsan, KENTAVR?

Başın bədənindən ayrı,

Bədən başından ayrı,

Özün-özündən qaçırsan,

Gedirsən qəmin üstünə

söyüşә-söyüşә.

Yaşamaqçün, ölməməkçün

Atalar örüşә gedir,

Kentavrlar — döyüşә!

1996

КӨҢНӘ ДӘЈИРМАНЫН ЈАНЫ- ГУЛ БАЗАРЫ

Чичәк јох, адам сатырлар,
Күл башына күл базары!
Адам үјүдүр көһнә дәјирман,
Јанында да Гул базары.

Көһнә дәјирманын јаны — Гул базары...
Ишсизләрин сон мәзары,
Чөрәк ағачы, пул азары,
Дәрдә дәрман көһнә дәјирман, —
Бир јанында адам јејән Гул базары!

Сәнин күләјин дә, кәләјин дә чох,
Јенә баш кәсирсән мәним башкәндим!
Сән јел дәјирманы, әләјин дә чох,
Апар чанымы је, даһа түкәндим.

Түкәнди, голумда күчүм түкәнди,
Мән чөрәк ағачы, сән гул базары.
Сәндән адам ијиси кәлир,
Јағлы бадам ијиси кәлир,
Адам-мадам чичәкләјир
Көһнә дәјирманын јаны — Гул базары!

Арпа јејән көһнә дәјирман
Јејиб-ичир јад пулуна,
Дон тикдирир өзкәсинә
Беһ улдузлу Хотел олур, —
Бир јанында ган сорур Гул базары!.

1999

KÖHNƏ DƏYİRMANIN YANI- QUL BAZARI

Çiçək yox, adam satırlar,
Kül başına gül bazarı!
Adam üyüdür köhnə dəyirman,
Yanında da Qul bazarı.

Köhnə dəyirmanın yanı — Qul bazarı...
İşsizlərin son məzarı,
Çörək ağacı, pul azarı,
Dərdə dərman köhnə dəyirman, —
Bir yanında adam yeyən Qul bazarı!

Sənin küləyin də, kələyin də çox,
Yenə baş kəsirsən mənim başkəndim!
Sən yel dəyirmanı, ələyin də çox,
Apar canımı ye, daha tükəndim.

Tükəndi, qolumda gücüm tükəndi,
Mən çörək ağacı, sən qul bazarı.
Səndən adam iyisi gəlir,
Yağlı badam iyisi gəlir,
Adam-madam çiçəkləyir
Köhnə dəyirmanın yanı — Qul bazarı!

Arpa yeyən köhnə dəyirman
Yeyib-içir yad puluna,
Don tikdirir özgəsinə
Beş ulduzlu Hotel olur, —
Bir yanında qan sorur Qul bazarı!..

1999

ЧЫНДЫР ПАЛТАРЫНДАН ЧИН ҺҮРКӘН УШАҒ

Дүшүб јол ағзына, јол ғырағына
вағзалларда кечәләјир,
күчәләрдә машын јујур
ведрәси өзүндән бөјүк
чындыр палтарындан чин һүркән ушағ.

Һәр кечә бир күнчә ғысылан ушағ,
чындыр палтарындан чин һүркән ушағ
сабунлу әлијлә көзүнү овор,
диксинир јухуда,
Елә һеј данышыр өзү-өзүјлә:
-- Бу ғышы да чыхсам, -- дејир,
бир аз пул јығмышам, -- дејир,
бир күллү көјнәк алачам,
бир золаглы шалвар,
бир гара ејнәк,
кедәчәм Фәвварәләр мејданына
адамлара тамаша етмәјә...

1999

CINDIR PALTARINDAN CİN HYRKƏN UŞAQ

Düşüb yol ağzına, yol qırağına
vağzallarda gecələyir,
küçələrdə maşın yuyur
vedrəsi özündən böyük
cındır paltarından cin hürkən uşaq.

Hər gecə bir küncə qısılan uşaq,
cındır paltarından cin hürkən uşaq
sabunlu əliylə gözünü ovur,
diksinir yuxuda,
Elə hey danışır özü-özüylə:
-- Bu qışı da çıxsam, -- deyir,
bir az pul yığmışam, -- deyir,
bir güllü köynək alacam,
bir zolaqlı şalvar,
bir qara eynək,
gedəcəm Fəvvarələr meydanına
adamlara tamaşa etməyə...

1999

АНТИ-ФӘХРИ ХИЈАБАН

Биздән сонра
 ғәбримиз јанашы газыла биләр,
 узағ да дүшә биләрик бир-биримиздән.
 Амма нә фәрғи,
 Һансымыз чәннәтдә,
 Һансымыз чәһәннәмдәјик.
 Чәннәтин ғапысындан
 ким кирәчәк биринчи —

Сән ја Мән?

Чәһәннәм аловундан
 ким кечәчәк биринчи—

Мән ја Сән?

Кечәси, күндүзү,
 бораны, јағышы вармы ораларын?
 Нараһат руһлар
 Һараларда кечәләјир көрәсән?..
 Амма бир шеј әјан олуб мәнә, әзизим!
 Фәхри хијабанда ујујанларын
 чохлары чәннәтә бурахылмајыб...
 Чәннәтин ғапысы
 Фәхри хијабандан башламыр һәлә...

1999

ANTI-FƏXRİ XİYABAN

Bizdən sonra
 qəbrimiz yanaşı qazıla bilər,
 uzaq da düşə bilər bir-birimizdən.
 Amma nə fərqi,
 Hansımız cənnətdə,
 Hansımız cəhənnəmdəyik.
 Cənnətin qapısından
 kim girecək birinci —

Sən ya Mən?

Cəhənnəm alovundan
 kim keçəcək birinci—

Mən ya Sən?

Gecəsi, gündüzü,
 boranı, yağışı varmı oraların?
 Narahat ruhlar
 Haralarda gecələyir görəsən?..
 Amma bir şey əyan olub mənə, əzizim!
 Fəxri xiyabanda uyuyanların
 çoxları cənnətə buraxılmayıb...
 Cənnətin qapısı
 Fəxri xiyabandan başlamır hələ...

1999

“БИРЛӘР” силсиләсүндән

Яшым дишләримин сајыны кечди.

Араз хына гојуб Күрүн сујуна.

Јаддашымда нә десән вар хатырламаға.

Чыхыб кетди... Гајытмады...

Баһар дил узадыр нәлбәкиләрдән.

Сәбримин сап дүзүмүндә ахары.

Бу үзү о бири үзүнә салам вермир ки, вермир.

Шүкүрләр олсун ки, өз јеримдәјәм!...

Огтай Рзаја

Сәнин көз јашына бахыб, ағладым!...

“BİRLƏR” silsiləsindən

Yaşım dişlərimin sayını keçdi.

Araz xına qoyub Kürün suyuna.

Yaddaşında nə desən var xatırlamağa.

Çıxıb getdi... Qayıtmadı...

Bahar dil uzadır nəlbəkilərdən.

Səbrimin sap düzümündə axarı.

Bu üzü o biri üzünə salam vermir ki, vermir.

Şükürlər olsun ki, öz yerimdəyəm!...

Oqtay Rzaya

Sənin göz yaşına baxıb, ağladım!...

“Хатирәләр илғымы” силсиләсиндән**СӘН АҒАЧ КИМИЈДИН...**Зәркәрли Ағасәф кишинин әзиз хатирәсинә

Салжанын Көһнә бәрәәғзы мөһәлләсиндә
ағачлар адамлардан аз яшајыр
Сән ағач кимијдин, Ағасәф дајы,
көлкәнә адамлар жығышарды...

Мөһәлләнин ипә-сапа јатмајан
“сағталы ушағлар”ыны
жығыб-жығышдырардын --
һәрәсинә бир иш тапардын,
Ғапын да ачығ оларды үрәјин кими
Үрәјикениш, күләүз Ағасәф дајы!

Кими дәрдә дүшдү, кими ғәзәја
Кими дәрд чәкмәди бәни-бинадан.
Үрәк ағрысыны Сән дуја-дуја
Елә күлә-күлә көчдүн дүнијадан...

Көһнә бәрәәғзында
ағачлар адамлардан аз яшајыр.
Сән ағач кимијдин,
Үрәјикениш, күләүз Ағасәф дајы!

Ағач-ағач адамларын ичиндә,
Адам-адам ағачларын јанында
Оғул нәвән Ағасәфи ојнајан көрдүм
Фәвварәләр бағында.
(Һәмән күн адамлар да күләүз көрүндү мәнә)

...Бураларда ағачлар узунөмүрлү олур,
Сән дә ағач кимијдин, Ағасәф дајы!

16 оҗағ, 2000-чи ил.

“Хатирәләр илғымы” силсиләсиндән**СӘН АҒАЧ КИМИЙДИН...**Зәркәрли Ағасәф кишинин әзиз хатирәсинә

Салжанын Көһнә бәрәәғзы мөһәлләсиндә
ағачлар адамлардан аз яшајыр
Сән ағач кимијдин, Ағасәф дајы,
көлкәнә адамлар жығышарды...

Мөһәлләнин ипә-сапа јатмајан
“сағқалы ушағлар”ыны
жығыб-жығышдырардын --
һәрәсинә бир иш тапардын,
Ғапын да ачығ оларды үрәјин кими
Үрәјикениш, күләүз Ағасәф дајы!

Кими дәрдә дүшдү, кими ғәзәја
Кими дәрд чәкмәди бәни-бинадан.
Үрәк ағрысыны Сән дуја-дуја
Елә күлә-күлә көчдүн дүнијадан...

Көһнә бәрәәғзында
ағачлар адамлардан аз яшајыр.
Сән ағач кимијдин,
Үрәјикениш, күләүз Ағасәф дајы!

Ағач-ағач адамларын ичиндә,
Адам-адам ағачларын јанында
Оғул нәвән Ағасәфи ойнајан көрдүм
Фәвварәләр бағында.
(Һәмән күн адамлар да күләүз көрүндү мәнә)

...Бураларда ағачлар узунөмүрлү олур,
Сән дә ағач кимијдин, Ағасәф дајы!

16 оҗағ, 2000-чи ил.

Oğlum GORQUDA

Sən belə doğulmalıydın,

Azadlıq meydanında

anasının qarınında

jumruq gəlmiş oğlum.

Belə də olmalıydın,

beşiyinin başında

Azərbaycan himnini

laylay kimi eşidib

ayağa qalxan oğlum!

1999

Oğlum QORQUDA

Sən belə doğulmalıydın,

Azadlıq meydanında

anasının qarınında

jumruq qaldıran oğlum.

Belə də olmalıydın,

beşiyinin başında

Azərbaycan himnini

laylay kimi eşidib

ayağa qalxan oğlum!

1999

ҺӘР ПАЈЫЗ БЕЛӘЧӘ

Сарала-сарала солан җарпаглар
дүшүр үзүҗюлу торпағын үстә,
кирпиҗин, җанағын, додағын үстә
өмүрү сакитчә баша вурурлар.

Ора бах, чинарын гызыл җарпағы
индичә гопачаг,

Һавада гушларла бир аз учачаг,
сонра җорулараг гоначаг җерә.

Әлвида, ағачлар!

әлвида —

паҗызын күләк әлиҗлә
җашыл җарпагларын итән өмрүнә.

Җарпаглар күвәнмир ағача һеҗ вахт
күләҗә кедәрләр, бада кедәрләр.

Бир фәсил өмрүнү узатмаг үчүн

сәксәнән ағач

верәр җарпаглары күдаза бүтүн.

Ағачын дәрдини җарпаглар чәкир,
чәкирләр — торпага дөнәнә гәдәр.

Һәр паҗыз беләчә...

Һәр паҗыз җарпаглар көчәндән сонра
“Ағачлар өлүр аҗагүстә”.

ҺӘР PAYIZ BELƏCƏ

Sarala-sarala solan yarpaqlar
düşür üzüqoylu torpağın üstə,
kirpiyin, yanağın, dodağın üstə
ömürü sakitcə başa vururlar.

Ora bax, çinarın qızıl yarpağı
indicə qopacaq,

Havada quşlarla bir az uçacaq,
sonra yorularaq qonacaq yerə.

Əlvida, ağaclar!

əlvida —

payızın külək əliylə
yaşıl yarpaqların itən ömrünə.

Yarpaqlar güvənmir ağaca heç vaxt
küləyə gedərlər, bada gedərlər.

Bir fəsil ömrünü uzatmaq üçün

səksənən ağac

verər yarpaqları güdaza bütün.

Ağacın dərдини yarpaqlar çəkir,
çəkirlər — torpağa dönənә qədər.

Hər payız beləcə...

Hər payız yarpaqlar köçәndән sonra
“Ağaclar ölür ayaqüstә”.

АЛДАНЫШ

Инанмырлар өлдүкләринә
чичәкдән гопан ләчәкләр;
елә билирләр азад олублар —
гошулурлар күләкләрә.

Охшайыр кәпәнәкләрә
сары-сары ләчәкләр —
алдадыр кәпәнәкләри,
арылары, бөчәкләри.

Төкүлән ләчәкләрин
отлара гарышаны
јувасынын үстә дүшүб
ганадлы гарышганын.

Бөчәкләр евчик гуларды,
арылар бал чәкәрди
бу саралан ләчәкдән.

Инди јашлы гарышга
јуваја чәкир ону
гоһум гарышгаларла...

...Инанмырлар өлдүкләринә
чичәкдән гопан ләчәкләр;
елә билирләр азад олублар —
гошулурлар күләкләрә.

ALDANIŞ

İnanmırlar öldüklәrinә
çiçәkdән qopan lәçәklәр;
elә bilirlər azad olublar —
qoşulurlar külәklәrә.

Oxşayır kәpәнәklәrә
sarı-sarı lәçәklәр —
aldadır kәpәнәklәri,
arıları, bөcәklәri.

Tökülән lәçәklәrin
otlara qarışanı
yuvasının üstә düşüb
qanadlı qarışqanın.

Bөcәklәр evcik qurardı,
arılar bal çөkәrdi
bu saralan lәçәkdән.

İndi yaşlı qarışqa
yuvaya çөkir onu
qohum qarışqalarla...

...İnanmırlar öldüklәrinә
çiçәkdән qopan lәçәklәр;
elә bilirlər azad olublar —
qoşulurlar külәklәrә.

ДИЛИНДӘ СОНУНЧУ ДУА

достум Рафаел Айдыноғлуна

Мәни чох инчитмә, Танрым,

Өзүн көндәрән бәләям.

Мән шејтана папыш тикән

Сәнин әркөјүн баланам.

Нә Гурана әл басмышам,

Нә дә хач чәкмишәм, Танрым!

Сәнә гулаг асмамышам, —

Сәннән чох чәкмишәм, Танрым!

Дәрдин көјчәјин јоллајан

Жәрәк бәндәсин дә дуја.

Гојмаја төвбә етмәјә, —

Дилиндә сонунчу дуа.

Мән сәннән күсмүшәм, Танрым!

Үзә дурдум һансы һагла?

Өмрү борч вермисән, Танрым,

Ал руһуму киров сахла!

1997

DİLİNDƏ SONUNCU DUA

достум Rafael Aydinogluна

Məni çox incitmə, Tanrım,

Özün göndərən bəlayam.

Mən şeytana papış tikən

Sənin ərköyün balanam.

Nə Qurana əl basmışam,

Nə də xaç çəkmişəm, Tanrım!

Sənə qulaq asmamışam, —

Sənnən çox çəkmişəm, Tanrım!

Dərdin göycəyin yollayan

Gərək bəndəsin də duya.

Qoymaya tövbə etməyə, —

Dilində sonuncu dua.

Mən sənnən küsmüşəm, Tanrım!

Üzə durdum hansı haqla?

Ömrü borc vermişən, Tanrım,

Al ruhumu girov saxla!

1997

ДҮНЈАНЫН ЈАЛАН КҮНҮ

Рәсул Рзаја

Өлүмүнлө алдатдын бизи
 апрелин бириндә — башалдатды күнү.
 Јүјүрдүм өлүмүн ардынча;
 Инсан ахыны јол вермәди
 чијними верәм

табутунун алтына.
 ...Өлүмүн угана-угана кәлмишди
 Фәхри хијабана.

Чәкинә-чәкинә,
 гызара-гызара

кормишди мәзара.
 Амма Сән,
 “өзүн алмышдын чијнинә табутуну”.
 О күн көшкләрдә чичәк галмамышды,
 О күн шәһли көз јашларыјла
 чичәкләмишди табутун да!
 Сәндән узақ.
 сәндән никаран
 өлүмүндән хәбәрсизди Никарын...
 Дилим сөзә мөһтач,
 әли кәлмирди
 өлүмүнә нәғмә қошмаға.
 “Белә олурмуш демәк”
 дүнјанын јалан күнү

адам алдатмаг?!
 Өлүм хәбәријлә
 адамы алдатмазлар, уstad!

1981

DÜNYANIN YALAN GÜNÜ

Rəsul Rzaya

Ölümünlө aldatdın bizi
 aprelin birindө — başaldatdı günü.
 Yüyürdüm ölümün ardınca;
 İnsan axını yol vermөdi
 çiynimi verәм

tabutunun altına.
 ...Ölümün utana-utana gөлmişdi
 Fəxri xiyabana.

Çəkinө-çəkinө,
 qızara-qızara
 girmişdi məzara.

Amma Sən,
 “özün almışdın çiyninө tabutunu”.
 O gün köşklөrdө çiçөk qalmamışdı,
 O gün şehli göz yaşlarıyla
 çiçөklөmişdi tabutun da!
 Sөndән uзақ.
 sөndән nigaran
 ölümүndән хәбәrsizdi Nigarın...
 Dilim sözө möhtac,
 әli gөлмirdi
 ölümünө нәғмә қошмаға.
 “Bele olurmuş demәk”
 dünyanın yalan günü

adam aldatmaq?!
 Ölüm хәбәриylө
 adamı aldatmazlar, ustad!

1981

ОВГАТ

Кирајәдә галдығым евин диварында
 әгрәбләри донмуш дивар сааты,
 жанмајан дәмир соба,
 бир дә кечмиш дүнја көзәлинин
 шәкли олан көһнәлмиш тәғвим
 бу Новруз байрамы кечәси
 һамысы қәрибә көрүндү мәнә...

Дурум сааты гурум

(Телефонла зәнк едиб
 ән јахын адамларла
 байрамлашамағ олармы?!)

*Көрәсән газ кәлирми
 собаны гыздырмаға?*

(Бу анда
 мұһарибәнин узанаңы
 һагда фикирләшдим.)

Сәһәр тәзә тәғвим алым

(Амма үч јашлы оғлум
 вурулуб тәғвимдәки дүнја көзәлинә.)

Дивардан ғопармағ олаңағмы
 көһнә тәғвими?..

20.04.94.

OVQAT

Kirayədə qaldığım evin divarında
 əqrəbləri donmuş divar saati,
 yanmayan dəmir soba,
 bir də keçmiş dünya gözəlinin
 şəkli olan köhnəlmiş təqvim
 bu Novruz bayramı gecəsi
 hamısı qərribə göründü mənə...

Durum saati qurum

(Telefonla zəng edib
 ən yaxın adamlarla
 bayramlaşmaq olarmı?!)

*Görəsən qaz gəlirmi
 sobanı qızdırmağa?*

(Bu anda
 müharibənin uzanacağı
 haqda fikirləşdim.)

Səhər təzə təqvim alım

(Amma üç yaşlı oğlum
 vurulub təqvimdəki dünya gözəlinə.)

Divardan qoparmaq olacaqmı
 köhnə təqvimi?..

20.04.94.

ТӘНҢАЛЫҒ

Отағымын һавасыны дәјиширәм сәһәрләр,
Пәрдәсиз пәнчәрәм

үрәјим кими ачылыр ајдынлыға.

Тәнһалығын сигарет гоһусу гарышыр

һәјәтдәки ушағларын сәс-күјүнә;

Ушағлардан хәбәрсиз

гошулур онларын ојунуна,

Ојаныр - јорулур;

ахырда дәчәлләри далашдырыб

отағымын сәссизлијинә гајыдыр

тәнһалығым -

Дост-танышдан ајрылыб

ишдән гајыдан заман

үзүмә ачыр гапымы.

Јалғызлығдан башлајыр сәссизлик...

...Вә һәр сәһәр

сәнсизлијими

дизләрим кими гучаглајыб отуранда,

сигарет гоһулу тәнһалығым

сүкут ичиндән галхыр ајаға.

Мәндән габаг

отағымдан чыхан тәнһалығын һәниринә

пәнчәрәнин гоша ганады титрәјир,

Јалғызлығ гона биләр

пәнчәрәм алтындан кечәнләрин чижинә.

1987

ТӘНҢАЛЫҒ

Отағымын һавасыны дәјиширәм сәһәрләр,

Пәрдәсиз пәнчәрәм

үрәјим кими ачылыр ајдынлыға.

Тәнһалығын сигарет гоһусу гарышыр

һәјәтдәки ушағларын сәс-күјүнә;

Ушағлардан хәбәрсиз

гошулур онларын ојунуна,

Ојаныр - јорулур;

ахырда дәчәлләри далашдырыб

отағымын сәссизлијинә гајыдыр

тәнһалығым -

Дост-танышдан ајрылыб

ишдән гајыдан заман

үзүмә ачыр гапымы.

Јалғызлығдан башлајыр сәссизлик...

...Вә һәр сәһәр

сәнсизлијими

дизләрим кими гучаглајыб отуранда,

сигарет гоһулу тәнһалығым

сүкут ичиндән галхыр ајаға.

Мәндән габаг

отағымдан чыхан тәнһалығын һәниринә

пәнчәрәнин гоша ганады титрәјир,

Јалғызлығ гона биләр

пәнчәрәм алтындан кечәнләрин чижинә.

1987

Ғамы ифтар ачыб күнаһ ичиндә
 Алғышла ғамыны, алғышла, Аллаһ!
 Сәнин сағлығына ичмишәм, Аллаһ,
 Бағышла сән Аллаһ, бағышла, Аллаһ!

29.01.97.

Ғамы ифтар ачыб күнаһ ичиндә
 Алқышла ғамыны, алқышла, Аллаһ!
 Сәнин сағлығына ичмишәм, Аллаһ,
 Бағышла сән Аллаһ, бағышла, Аллаһ!

29.01.97.

Улдузлар сәпилмәз овчумуза;

Ән чох севдијин улдуз да

сәнин дејил!

Бахма, бахма о улдуза

Кечә улдузларла

мисмарланыб сонсузлуға...

MAAA

Ulduzlar səpilməz ovcumuza;

Ən çox sevdiyin ulduz da

sənin deyil!

Baxma, baxma o ulduza

Gecə ulduzlarla

mismarlanıb sonsuzluğa...

АДАМ

“Аташ” - дејә чағырдығым А. гардашыма

Һәрдән адам кәзирәм
 Дејирләр, евдә јохду.
 Еви шәһәрдән көчүб, —
 Шәһәр дә бу дүнјадан.

Дәрди узагдан дујуб
 өз-өзүндән гачан вар.
 Үрәјини тајбатај
 гапы кими ачан вар.

Зәһәр дә вар, чам да вар,
 Чамда зәһәр верән дә.
 “Ту” десән — су верән вар.
 “Та” десән — чан верән дә.

Нә бир гуртум су илә
 Нә чибинин пулујла, --
 Тәкчә көз јашларыјла
 даһа варлы адам вар.

Һамыја гисмәт олмур
 Һамыдан күчлү олуб.
 Һамыдан варлы олуб
 Һамы кими јашамаг.

Һамыја гисмәт олмур
 варлыјла варлы кими,
 касыбла касыб кими
 ејни јүкү дашымаг.
 Адамларын ичиндә
 Адам олуб јашамаг.

АДАМ

“Аташ” - дејә чағырдығым А. гардашыма

Hərdən adam gəzirəm
 Deyirlər, evdə yoxdu.
 Evi şəhərdən köçüb, —
 Şəhər də bu dünyadan.

Dərdi uzaqdan duyub
 öz-özündən qaçan var.
 Ürəyini taybatay
 qapı kimi açan var.

Zəhər də var, cam da var,
 Camda zəhər verən də.
 “Qu” desən — su verən var.
 “Qa” desən — can verən də.

Nə bir qurtum su ilə
 Nə cibinin puluyla, --
 Təkcə göz yaşlarıyla
 daha varlı adam var.

Hamıya qismət olmur
 Hamıdan güclü olub.
 Hamıdan varlı olub
 Hamı kimi yaşamaq.

Hamıya qismət olmur
 varlı varlı kimi,
 kasıbla kasıb kimi
 eyni yükü daşımaq.
 Adamların içində
 Adam olub yaşamaq.

БІР АДДЫМ АРХАДА

Айлы бир кечәдә
бир аддым архада кәлирди
дост билиб јола чыхдығым,
Ғәфил һәнирти сәсинә
ғанрылыб керижә бахдым.
Бир әли һавада,
көзләри бәрәлә ғалмышды
бу адамын.

Башымын үстүндә
әлиндәјди
ај — ғызыл балта кими.

26.01.98.

BİR ADDIM ARXADA

Aylı bir gecədə
bir addım arxada gəlirdi
dost bilib yola çıxdığım.
Qəfil hənirti səsinə
qanrılıb geriyə baxdım.
Bir əli havada,
gözləri bərələ qalmışdı
bu adamın.

Başımın üstündə
əlindəydi
ay — qızıl balta kimi.

26.01.98.

Ше'рими дәрч етдиләр
 некролог јериндә;
 Гәзетин бир күнчүндә дәфн етдиләр мәни
 ше'римлә биркә
 јарычылпаг бир көзәлин
 ајағлары алтында —
 чүмә күнү...
 Гара чәрчивәјә салынмады шәклим,
 Өлүмүмдән хәбәр тутан олмады.
 Амма һәмән күн
 күчәдә раст кәлдијим бир шер дәлиси
 һејрәтли нәзәрләрлә бахды
 әлимдәки гәзетә...

1991

Şe'rimi dərç etdilər
 nekroloq yerində;
 Qəzetin bir küncündə dəfn etdilər məni
 şe'rimlə birgə
 yarıçılpaq bir gözəlin
 ayaqları altında —
 cümə günü...
 Qara çərçivəyə salınmadı şəklim,
 Ölümümdən xəbər tutan olmadı.
 Amma həməən gün
 küçədə rast gəldiyim bir şer dəlisi
 Heyrətli nəzərlərlə baxdı
 əlimdəki qəzetə...

1991

АДАМЛАР ДӘЈИШИР ҺАВАЛАР КИМИ

Чәкилиб узагдан бахдым өзүмә, —
Көрдүм көркәмим дәјишиб,
Үст-башым тамам көһнәлиб,
Дабаны јејилиб чәкмәләримин...

Танрынын көзүнә дик бахдыгымдан
Хәбәрим олмайыб үзүмә дүшән гырышдан
Јаман инанмышам арвад сөзүнә:

“— Даға бәнзәјирсән сән бу дурушда”.

Күзкүдә өзүнә бахыб көз вуран
О шух, о күр адам мән дејилмишәм.
Адамлар дәјишир һавалар кими
Илаһи, мән нијә дәјишмәмишәм?!

Дүнјаја пијада кәлиб-кәдәнләр
Оду еее... јанымдан атланыб кечир.
Үрәк гыздырдығым, чөрәк кәсдијим
Гәфилдән үстүмдән атданыб кечир.

Мән корам... Сән һара бахырсан, Танрым!
Сәнин дә ојунун јаманнан-јаман.
Һагтын тәрәзиси гурулан вахты
Киминә тахт вердин, киминә палан.

Чәкилиб узагдан өзүмә бахдым, —

ADAMLAR DƏYİŞİR HAVALAR KİMİ

Çəkilib uzaqdan baxdım özümә, —
Gördüm görkәmim dəyişib,
Üst-başım tamam köhnәlib,
Dabamı ucyilib çәkmәләrimin...

Tanrının gözünә dik baxdıgımdan
Xәbәrim olmayıb üzümә düşән qırıшdan
Yaman inanmışam arvad sözünә:

“— Dağa bәnzәyirsән sән bu duruşda”.

Güzgüdә өзünә baxıb göz vuran
O şux, o kür adam mән deyilmişәм.
Adamlar dəyişir havalar kimi
İlahi, mән niyə dəyişmәmişәм?!

Dünyaya piyada gәlib-gedәnlәр
Odu eee... yanımdan atlanıb keçir.
Ürәk qızdırdığım, çөрәk kәsdiyim
Qәfildән üstümdән atdanıb keçir.

Mән koram... Sән hara baxırsән, Tanrım!
Sәnin дә oyunun yamannan-yaman.
Haqqın tәрәzisi qurulan vaxtı
Kiminә taxt verdin, kiminә palan.

Çəkilib uzaqdan özümә baxdım, —

бир дә үзә күлүб,
 архамча даш атанлара...
 Јол үстә илантәк гывырыланлара...

Башымын үстүндә говғалар кими
 Бу јағыш адамлар, күләк адамлар —
 Бу пайыз оғланлар, бу ғыш көзәлләр,
 Бу күләк оғланлар, кәләк оғланлар,
 Бу пайыз көзәлләр, бу хәзәл ғызлар
 Дајаныб јолумда говғалар кими, —
 Адамлар дәјишир һавалар кими, —
 Нијә дәјишмәдин, Чәфәрин оғлу?!

1997

bir дә üzә gülüb,
 arxamca daş atanlara...
 Yol üstә ilantәk qıvrılanlara...

Başımın üstündә qovğalar kimi
 Bu yağış adamlar, külәk adamlar —
 Bu payız oğlanlar, bu qış gözәllər,
 Bu külәk oğlanlar, kәләk oğlanlar,
 Bu payız gözәllər, bu хәzәl qızlar
 Dayanıb yolumda qovğalar kimi, —
 Adamlar дәyişir havalar kimi, —
 Niyә дәyişmәdin, Cәfәrin oğlu?!

1997

ЈЕДДИНЧИ МӘРТӘБӘНИН ШЕ'РИ

Интиһар етмәдим сых зәмиләрдә -
 јашылыгдан горхдум.
 Бојнума кәндир салмадым
 јары зирзәмиләрдә — гаранлыгдан горхдум.
 Бүтүн ичкиләри зәһәртәк даддым.
 Даддым... Вә атдым —
 Мәннән “бомж” чыхмады.

Кирајә евимин кифли һавасында
 бир күлләм чатмырды сыхам алныма —
 Бир аз күн ишыгы горхузду мәни,
 бир күн дә көрпәмин гәфил күлүшү...

...Ашағыдан јухары бахырдым һамыја, —
 Инди көјүн једдинчи гатындајам, —
 Јухарыдан бахырам ашағыја.

(Гулливәр Әлісәмид, кәфин нечәди?)
 “Киндер”дән чыхан ојунчаглар кими
 көрүнүр сәнә һәјәтдәки машынлар.
 Гарышгалар кими гәјнашыр
 ора-бура тәләсән адамлар.

Бу гарышга адамлар
 фил јүкү дашыјырлар сәһәр-обашдан.

Јухарыдан баханда
 көрүрсән һәрә өз иш-күчүндәди.

YEDDİNCİ MƏRTƏBƏNİN ŞE'RI

İntihar etmədim sıx zəmilərdə -
 ... yaşılıqdan qorxdum.
 Boynuma kəndir salmadım
 yarı zirzəmilərdə — qaranlıqdan qorxdum.
 Bütün içkiləri zəhərtək daddım.
 Daddım... Və atdım —
 Mənnən “bomj” çıxmadı.

Kirayə evimin kifli havasında
 bir gülləm çatmırdı sıxam alnıma —
 Bir az gün işığı qorxuzdu məni,
 bir gün də körpəmin qəfil gülüşü...

...Aşağıdan yuxarı baxırdım hamıya, —
 İndi göyün yeddinci qatındayam, —
 Yuxarıdan baxıram aşağıya.

(Qulliver Əlisəmid, kefin necədi?)
 “Kinder”dən çıxan oyuncaqlar kimi
 görünür sənə həyətdəki maşınlar.
 Qarışqalar kimi qaynaşır
 ora-bura tələsən adamlar.

Bu qarışqa adamlar
 fil yükü daşıyırlar səhər-obaşdan.

Yuxarıdan baxanda
 görürsən hərə öz iş-gücündədi.

Башыны галдырыб көјә бахан јох,
Бир аз јухарыда мәни көрән јох!
Мәним пәнчәрәмдә јанан ишығы
көјдә улдуз билиб даһа һүрән јох!

Бир аз јухарыда,
бир аз јухарыда
Сәнә чох јахынам инди, Илаһи!
Горхурам јыхылам, башым фырланыр,
Инди чә өзүмү атачам јерә.
Шейтан әл ејләјир,
көр нечә алдадыр мәни ашағыдан.
...Нә јахшы оғлум сәсләјир:
— Ај ата, киминлә данышырсан сәһәрдән,
О кимди чағыран сәни ашағыда?!

09.04.98.

Başını qaldırıp göyə baxan yox,
Bir az yuxarıda məni görən yox!
Mənim pəncərəmdə yanan işığı
göydə ulduz bilib daha hürən yox!

Bir az yuxarıda,
bir az yuxarıda
Sənə çox yaxınam indi, İlahi!
Qorxuram yıxılam, başım fırlanır,
İndicə özümü atacam yerə.
Şeytan əl eyləyir,
gör necə aldadır məni aşağıdan.
...Nə yaxşı oğlum səsləyir:
— Ay ata, kiminlə danışırısan səhərdən,
O kimdi çağırın səni aşağıda?!

09.04.98.

КЕЧӘЛӘР СӘН ЈАТАНДАН СОНРА

Өмүр-күн жолдашыма

Кечәләр сән јатандан сонра
өпүрәм алнындан,
кечирәм јан отаға —
бир ағ вараға јолдаш олмага.

Үрәјим атланыр варағын үстө
Сәнә хәјанәтим — јухусуз кечәм.
Валлаһ хәјалымда доланыр гәсдән
әл үздүјүм севки...
Инди бах, инди бах,
унудуб өзүмү чыхыб кедәчәм.

Кечәләр сән јатандан сонра
көрүшүрәм үрәјимлә.
Үрәјимдә сөз көјәрир,
Сөз көзәрир үрәјимдә.

Кечәләри јатмадығым күнләр артыр —
сөзләрим бир јандан.
Һансы мисрам ојаг дејилсә,
јатыр мәним әвәзимә.

Үстү ачыг јатыр нараһат сөзләр.
Сәксәниб ајылсан,
үстүнү өртәрсән мисраларымын...

Кечәләр сән јатандан сонра
өпүрәм алнындан,
Кечирәм јан отаға —
бир ағ вараға јолдаш олмага.

GECƏLƏR SƏN YATANDAN SONRA

Өмүр-күн жолдашыма

Кечәләр сән јатандан сонра
өпүрәм алнындан,
кечирәм јан отаға —
бир ағ вараға јолдаш олмага.

Үрәјим атланыр варағын үстө
Сәнә хәјанәтим — јухусуз кечәм.
Валлаһ хәјалымда доланыр гәсдән
әл үздүјүм севки...
Инди бах, инди бах,
унудуб өзүмү чыхыб кедәчәм.

Кечәләр сән јатандан сонра
көрүшүрәм үрәјимлә.
Үрәјимдә сөз көјәрир,
Сөз көзәрир үрәјимдә.

Кечәләри јатмадығым күнләр артыр —
сөзләрим бир јандан.
Һансы мисрам ојаг дејилсә,
јатыр мәним әвәзимә.

Үстү ачыг јатыр нараһат сөзләр.
Сәксәниб ајылсан,
үстүнү өртәрсән мисраларымын...

Кечәләр сән јатандан сонра
өпүрәм алнындан,
Кечирәм јан отаға —
бир ағ вараға јолдаш олмага.

Синәмдә чан вермәкдә олан севким -
 Гаршымда бәр-бәзәксиз севки һейкәли;
 Архамда
 кечикмиш е'тирафларын
 диз чөкмәк истәјән һәсрәти -
 Гаршымда севилмәк истәјән
 севки һейкәли,
 сәдагәт бүтү!
 Сәни севмәк
 сәни севмәмәк гәдәр чәтин,
 Кәл кедәк,
 кәл кедәк, бәзәксиз севки һейкәли!..
 Нечә олуб сәни көрән олмайыб?!

Cinəmdə can verməkdə olan sevgim -
 Qarşımda bər-bəzəksiz sevgi heykəli;
 Arxamda
 gecikmiş e'tirafların
 diz çökmək istəyən həsrəti -
 Qarşımda sevilmək istəyən
 sevgi heykəli,
 sədaqət бүтү!
 Səni sevmək
 səni sevməmək qədər çətin,
 Gəl gedək,
 gəl gedək, bəzəksiz sevgi heykəli!..
 Necə olub səni görənlə olmayıb?!

DOĞULDUĞUM KÜNÜN KÜNƏŞİ BOJDA

Һајана үз тутсам,
Һајаннан үз чевирсәм
Мәни хејир-дуан сахлајыб, ана!

Күвәниб архамча атдығын суја
Јоллары көзүмдән кечирә билсәм —
Синәмдә бој атан чичәк арзуја
Бир дәниз севк ичирә билсәм
Јухун чин олачаг!

Ғалсам јары јолда
Әлимин ичиндән дәрәд көјәрәчәк.
Овчума сыхылан бармағларымы
бир кимсә көрмәјәчәк.

Һајана үз тутсам,
Һајаннан үз чевирсәм
Доғулдуғум күнүн күнәши бојда
Анамын арзусу јолумун үстә.

1983

DOĞULDUĞUM GÜNÜN GÜNƏŞİ BOYDA

Hayana üz tutsam,
Hayannan üz çevirsəm
Məni xeyir-duan saxlayıb, ana!

Güvənib arxamca atdığıñ suya
Yolları gözümdən keçirə bilsəm —
Sinəmdə boy atan çiçək arzuya
Bir dəniz sevgisi içirə bilsəm
Yuxun çin olacaq!

Qalsam yarı yolda
Əlimin içindən dərәd göyәрәcәk.
Ovcuma sıxılan barmaqlarımı
bir kimsә görmәyәcәk.

Hayana üz tutsam,
Hayannan üz çevirsəm
Doğulduğum günün günəşi boyda
Anamın arzusu yolumun üstә.

1983

ЈЕДДИ АРХА ДӨНӘНИМ

Күчлү олуб улу бабам;
 Бабам — атасындан,
 Атам бабамдан күчлү.
 Мән атамдан күчлү чыхдым,
 Оғлум даһа күчлү мөндөн.
 Күчлү олачаг оғул нөвәм
 Једди арха дөнәнимдөн.

1999

YEDDİ ARXA DÖNƏNİM

Güclü olub ulu babam;
 Babam — atasından,
 Atam babamdan güclü.
 Mən atamdan güclü çıxdım,
 Oğlum daha güclü məndən.
 Güclü olacaq oğul nəvəm
 Yeddi arxa dönənimdən.

1999

ТОРПАҒА ДӨНӘЧӘЈИМ ЈЕР

Талех Пәнаһоғлуна

Адамлар јох, јоллар јорду мәни...
 Дабанлары кетмиш ајағтабыларым
 бир чарыгмыш дәвә көнүндән.
 Јоллар јорду мәни,
 гулагларын чинкилдәсин,
 гүрбәтдә галан гардашым!
 Етдим вәсијјәtimi
 бир ајрылыг һавасы алтында —
 бир дағ јүкү көтүрүлдү чијинләримдән.

Салјан гәбирстанлығынын
 ајағ дәймәјән гүрбәт јериндә
 басдырылачағым күн
 гулагларын чинкилдәјәр,
 гүрбәтдә галан гардашым,
 бир дост пычылдајанда:
 — Адамлар јох,
 јоллар јорду бу шаири.
 Гырх дәвә јүкү кәздирирди үрәјиндә.
 Нә јахшы ки,
 торпаға дөнәчәји јер газылды
 гәбирстанлығын ајағ дәймәјән
 гүрбәт јериндә!

1997

TORPAĞA DÖNƏCƏYİM YER

Taleh Pənahoğluна

Adamlar yox, yollar yordu məni...
 Dabanları getmiş ayaqqabılarım
 bir çarıqmış dəvə gönündən.
 Yollar yordu məni,
 qulaqların cingildəsin,
 qürbətdə qalan qardaşım!
 Etdim vəsiyyətimi
 bir ayrılıq havası altında —
 bir dağ yükü götürüldü çiynlərimdən.

Salyan qəbiristanlığının
 ayaq dəyməyən qürbət yerində
 basdırılacağım gün
 qulaqların cingildəyər,
 qürbətdə qalan qardaşım,
 bir dost pıçıldayanda:
 — Adamlar yox,
 yollar yordu bu şairi.
 Qırx dəvə yükü gəzdirirdi ürəyində.
 Nə yaxşı ki,
 torpağa dönəcəyi yer qazıldı
 qəbiristanlığın ayaq dəyməyən
 qürbət yerində!

1997

ХОФ

Талыбзадә Айдына

Сонунчу диварды, нәјди
 Үзүм күзкүләрә дәјди
 Таныдым чанлы көлкәми.
 Бир дә суларда бахмышдым
 Өз-өзүмүн батдығыма...

Нә чаду, нә тилсимди?
 Гаранлыглар көлкәми удур,
 Күзкүләр бахмыр үзүмә,
 Сулардан әксим бојланмыр?

Бир өлү үзүм вар...
 Дуруб гаранлыгда
 күзкүјә бахар,
 Дуру сулар кими
 дурулмаг истәр...

(Мән бахан күзкүләр
 чатдаг-чатдагды!)

Һәрдән өзүм өзүмүн
 јадына дүшүрәм;
 Өзүм өзүмүн јадына дүшәндә
 күзкүјә бахмағым кәлир,
 суларда ахмағым кәлир.

XOF

Talıbzadə Aydınə

Sonuncu divardı, nəydi
 Üzüm güzgülərə dəydi
 Tanıdım canlı kölgəmi.
 Bir də sularda baxmışdım
 Öz-özümün batdığıma...

Nə cadu, nə tilsimdi?
 Qaranlıqlar kölgəmi udur,
 Güzgülər baxmır üzümə,
 Sulardan əksim boylanmır?

Bir ölü üzüm var...
 Durub qaranlıqda
 güzgüyə baxar,
 Duru sular kimi
 durulmaq istər...

(Mən baxan güzgülər
 çatdaq-çatdaqdı!)

Hərdən özüm özümün
 yadına düşürəm;
 Özüm özümün yadına düşəndə
 güzgüyə baxmağım gəlir,
 sularda axmağım gəlir.

Амма неjlәјим ки, гардаш,
 Мән бахан күзкүләр
 чат атыр сонра,
 Бир дә сулар дуру ахмыр
 бизим јерләрдә...

1995

Amma neyləyim ki, qardaş,
 Mən baxan güzgülər
 çat atır sonra,
 Bir də sular duru axmır
 bizim yerlərdə...

1995